

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk (spr.)
Sędziowie:	Urszula Iwanowska, Beata Górską

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 12 maja 2022 r. w S.

sprawy M. W. (1), Ł. C., M. W. (2), M. C., (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w K., (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie

z dnia 17 czerwca 2021 r., sygn. akt IV U 1165/19

I. Zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddala odwołania i zasądza:

- od (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w K. na rzecz na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. kwotę 1350 (tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu odstępując od obciążenia tymi kosztami w pozostałym zakresie

- od (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. kwotę 900 (dziewięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu odstępując od obciążenia tymi kosztami w pozostałym zakresie;

- od M. W. (1), Ł. C., M. W. (2), M. C. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. kwoty po 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu odstępując od obciążenia ich tymi kosztami w pozostałym zakresie;

II. zasądza od (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w K. oraz (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. kwoty po 450 (czteryście pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu instancji odwoławczej odstępując od obciążenia tymi kosztami w pozostałym zakresie

III. odstępuje od obciążenia M. W. (1), Ł. C., M. W. (2), M. C. kosztami zastępstwa procesowego instancji odwoławczej.

Beata Górską Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk Urszula Iwanowska

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z dnia 5.06.2019r. nr (...), wydaną na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 6 ust. 1, art. 8 ust. 1 i 2a, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 1 i 1a, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. (t.j. Dz.U z 2018r. poz. 1510 ze zm.) o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdził, że podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, tj. emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne **M. C.** na podstawie umów zleceń wykonywanych na rzecz płatnika składek (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej, za okres od 2/2016 do 12/2016 wynoszą kwoty jak w treści decyzji.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z dnia 5.06.2019r. nr (...), wydaną na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 6 ust. 1, art. 8 ust. 1 i 2a, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 1 i 1a, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. (t.j. Dz.U z 2018r. poz. 1510 ze zm.) o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdził, że podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, tj. emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne **L. C.** na podstawie umów zleceń wykonywanych na rzecz płatnika składek (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej, za okres od 6/2015 do 9/2015 i od 11/2015 do 6/2017 wynoszą kwoty jak w treści decyzji.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z dnia 5.06.2019r. nr (...), wydaną na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 6 ust. 1, art. 8 ust. 1 i 2a, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 1 i 1a, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. (t.j. Dz.U z 2018r. poz. 1510 ze zm.) o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdził, że podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, tj. emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne **M. W. (1)** na podstawie umów zleceń wykonywanych na rzecz płatnika składek (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej, za okres od 6/2015 do 9/2015 i od 11/2015 do 12/2015 wynoszą kwoty jak w treści decyzji.

Podstawy faktyczne i prawne powyższych decyzji były analogiczne. W ich uzasadnieniach wskazano, że w (...) (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością spółce komandytowej przeprowadzono kontrolę, której przedmiotem było sprawdzenie prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych składek, do których pobierania zobowiązany jest ZUS oraz do zgłaszania do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. Ustalono, że spółka zajmuje się m.in. produkcją konstrukcji metalowych i ich części, produkcją wyrobów dla budownictwa z tworzyw sztucznych, produkcją metalowych elementów stolarki budowlanej, produkcją pozostałych gotowych wyrobów metalowych, realizacją projektów i robót budowlanych związanych z wnoszeniem budynków mieszkalnych i niemieskalnych, przygotowaniem terenu pod budowę, zakładaniem stolarki budowlanej, malowaniem i szkleniem oraz wykonywaniem konstrukcji i pokryć dachowych. Następnie wskazano, że (...) (...) spółka z o.o. podpisała z (...) (...) spółką z o.o. spółką komandytową w dniu 1.02.2015 r. umowę o współpracy w zakresie sprzedaży, której treścią było zobowiązanie sprzedaży przez (...) (...) spółkę z o.o. konstrukcji stalowych, aluminiowych poręcz z planeki, stolarki PCV i aluminium do (...) (...) spółki z o.o. spółki komandytowej. W dalszej części ustalono, że płatnik składek (...) (...) spółka z o.o. spółka komandytowa nie uwzględniła w podstawie wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne tj. emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne, przychodu z tytułu umów zleceń łączących każdego z ww. ubezpieczonych z płatnikiem składek (...) (...) spółką z o.o., uzyskanego w okresach wskazanych w umowach zlecenia. Każdy z ubezpieczonych został zgłoszony do obowiązkowych ubezpieczeń z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika (...) (...) spółce z o.o. spółce komandytowej.

Natomiast do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu wykonywania umów zleceń przez płatnika składek (...) (...) spółkę z o.o., zostali oni zgłoszeni w następujących okresach:

- M. C. od 8.01.2016 r. do 22.03.2017 r.;

- Ł. C. od 15.06.2015 r. do 29.06.2017 r.;

- M. W. (1) od 15.06.2015 r. do 22.03.2017 r.

W ocenie organu rentowego każdy z ubezpieczonych świadczył w ramach umów zleceń pracę na rzecz tego płatnika, z którym pozostawał w stosunku pracy, tj. (...) (...) sp. z o.o. sp. k. Natomiast zgłoszenie z kodem ubezpieczenia zleceniobiorcy miało na celu omińnięcie przez pracodawcę obowiązku deklarowania składek od faktycznie wypłaconego wynagrodzenia.

Zdaniem ZUS praca każdego w ww. ubezpieczonych w ramach zawartych umów zleceń, świadczona była na rzecz pracodawcy, tj. (...) (...) sp. z o.o. sp. k., a zatem są oni uważania za pracowników na podstawie art. 8 ust. 1 i 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji płatnik składek (...) (...) sp. z o.o. sp. k., jako pracodawca, na rzecz którego każdy z ww. ubezpieczonych wykonywał pracę w ramach zawartych umów zleceń z płatnikiem składek (...) (...) sp. z o.o., ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z tytułu stosunku pracy, zobowiązany był naliczać składki od sumy przychodów zarówno ze stosunku pracy, jak i od wypłat z tytułu zawartych umów zleceń.

Z kolei ZUS decyzją z 5.06.2019r. nr (...), wydaną na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 6 ust. 1, art. 8 ust. 1 i 2a, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 1 i 1a, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. (t.j. Dz.U z 2018r. poz. 1510 ze zm.) o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdził, że podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, tj. emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne **M. W. (2)** na podstawie umów zleceń na rzecz płatnika składek (...) (...) sp. z o.o., za okres od 6/2015 do 9/2015 i od 11/2015 do 12/2016 wynoszą kwoty jak w treści decyzji.

W uzasadnieniu tej decyzji podano analogiczną argumentację, jak w/w decyzjach, z tą różnicą, że ubezpieczona była zatrudniona na podstawie umowy o pracę przez (...) (...) sp. z o.o., na rzecz której świadczyła pracę w oparciu o umowy zlecenia zawarte z (...) (...) sp. z o.o. sp.k., wobec tego po stronie zatrudniającego ją płatnika istniał obowiązek opłacania składek od przychodu z tytułu umowy o pracę i umów zleceń (szczegóły vide treść uzasadnienia).

W konsekwencji stwierdzono, iż płatnik składek (...) (...) sp. z o.o., jako pracodawca na rzecz którego M. W. (2) wykonywała pracę w ramach zawartych umów zleceń z płatnikiem składek (...) (...) sp. z o.o. sp.k., ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z tytułu stosunku pracy zobowiązany był naliczać składki od sumy przychodów zarówno ze stosunku pracy, jak i od wypłat z tytułu zawartych umów zleceń, co objęła zaskarżona decyzja

Odwołania od decyzji ZUS z dnia 5.06.2019 r. wydanych względem: M. C. Ł. C. oraz M. W. (1), wniósł płatnik składek (...) (...) sp. z o.o. sp. k. w K. oraz każdy z ubezpieczonych.

Z kolei odwołanie od decyzji ZUS dotyczącej ubezpieczonej M. W. (2) z dnia 5.06.2019 r., wniósł płatnik składek (...) (...) sp. z o.o. w K. oraz ubezpieczona.

Wszyscy odwołujący domagali się uchylecia zaskarżonych decyzji oraz zasądzenia od organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Koszalinie postanowieniami z dnia 15.10.2019 r., wydanymi na podstawie art. 219 k.p.c. zarządził połączenie powyższych spraw.

Wyrokiem z dnia 17 czerwca 2021 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżone decyzje o numerach: (...) w ten sposób, że przyjął, iż w podstawie wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonych: M. C., Ł. C. i M. W. (1) jako pracowników (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w K. nie uwzględnił przychodów osiągniętych przez nich z tytułu prac wykonywanych na podstawie umów zleceń na rzecz (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

w K., a także zmienił zaskarżoną decyzję o numerze (...) w ten sposób, że w podstawie wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonej M. W. (2) jako pracownika (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. nie uwzględnił przychodów osiąganych przez nią z tytułu prac wykonywanych na podstawie umów zleceń na rzecz (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w K.. Dodatkowo zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz:

- (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. kwotę 900 zł;
- (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w K. kwotę 1350 zł,
- M. W. (2) kwotę 900 zł,
- M. C. kwotę 900 zł, Ł. C. kwotę 1350 zł,
- M. W. (1) kwotę 450 zł.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

Płatnik składek (...) (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K. w Krajowym Rejestrze Sądowym (nr (...)) zarejestrowana została w dniu 15.05.2014 r. Początkowo spółka swoją siedzibę miała w S. gm. B.. Od dnia 6.09.2018 r. jej siedzibą jest miasto K.. Wspólnikami – założycielami spółki byli: D. M., M. K., T. M. i G. P.. Obecnie, po odejściu ze spółki z dniem 12.02.2020 r. T. M. wspólnikami są: D. M., M. K. oraz G. P.. Każdy z nich posiada 34 udziały po 1.700 zł. Wysokość kapitału zakładowego wynosi 5.100 zł.

Organem uprawnionym do reprezentowania Spółki jest wieloosobowy zarząd. W jego skład wchodzi D. M., M. K. oraz G. P.. Wymagane jest współdziałanie dwóch członków zarządu.

Głównym przedmiotem działalności Spółki jest produkcja konstrukcji metalowych i ich części, a ponadto produkcja wyrobów dla budownictwa z tworzyw sztucznych, produkcja metalowych elementów stolarki okiennej, produkcja pozostałych gotowych wyrobów metalowych, gdzie indziej niesklasyfikowana, realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków, roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków, przygotowywanie terenu pod budowę, zakładanie stolarki budowlanej, malowanie i szklenie oraz wykonywanie konstrukcji i pokryć dachowych. W praktyce (...) (...) sp. z o.o. zajmowała się produkcją i sprzedażą okien z aluminium i PCV oraz plandek.

Wspólnicy podjęli decyzję, że założą kolejną spółkę, która zajmie się produkcją hal namiotowych i stalowych. (...) (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w Krajowym Rejestrze Sądowym (nr (...)) zarejestrowana została w dniu 10.12.2014 r. Początkowo w spółce było czterech komandytariuszy - M. K., D. M., G. P. oraz T. M., który ze spółki odszedł 12.02.2020 r. Obecnie w spółce pozostaje trzech pozostałych komandytariuszy. Komplementariuszem w spółce jest (...) (...) sp. z o.o. Wkłady wspólników do spółki zostały ustalone w następujący sposób: (...) (...) sp. z o.o. w wysokości 400 zł, a pozostali w kwocie po 2.400 zł. Suma komandytowa każdego z komandytariuszy wynosi 2.400 zł. Sprawy spółki prowadzi komplementariusz. Wspólnicy uczestniczyli w zysku w następujący sposób: komplementariusz w wysokości 4%, każdy z komandytariuszy w wysokości 24%.

Głównym przedmiotem działalności spółki komandytowej, według zapisu w KRS, jest produkcja konstrukcji metalowych i ich części, a ponadto produkcja pozostałych gotowych wyrobów metalowych, gdzie indziej niesklasyfikowana, realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków, roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków, przygotowywanie terenu pod budowę, wykonywanie konstrukcji i pokryć dachowych, produkcja wyrobów dla budownictwa z tworzyw sztucznych, produkcja elementów stolarki budowlanej, zakładanie stolarki budowlanej oraz malowanie i szklenie. W praktyce spółka zajmowała się produkcją hal namiotowych i z konstrukcji stalowych.

W dniu 1.02.2015 r. została zawarta na czas nieokreślony umowa o współpracy w zakresie sprzedaży pomiędzy (...) (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością spółką komandytową w K. jako kupującym a (...) (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w S. jako sprzedawcą.

W § 1 umowy wskazano, że sprzedawca zobowiązywał się sprzedawać towary na wydłużony termin płatności, wynoszący 60 dni od daty wystawienia odpowiedniej faktury VAT. Faktura każdorazowo została wystawiona na podstawie prawidłowego zlecenia. Za towar sprzedaży uznano gotowe produkty w postaci: konstrukcji stalowych, konstrukcji aluminiowych, pokryć z plandeki, stolarki PCV i aluminium (§ 2 umowy). Z kolei w § (...) stwierdzono, że sprzedający wykona powierzone mu prace zgodnie ze specyfikacją zawartą w zleceniu. Kupujący miał udostępnić sprzedawcy niezbędną dokumentację w celu realizacji zlecenia oraz udzielić mu wszelkich niezbędnych informacji. Sprzedający oświadczył, że posiada niezbędny sprzęt do wykonania przedmiotu umowy

Obie Spółki zawarły umowy najmu odrębnych pomieszczeń produkcyjnych od (...) sp. z o.o. w K. przy ul. (...). Przy czym (...) (...) sp. z o.o. na podstawie umowy z dnia 08.05.2014 r., obejmującej także pomieszczenia biurowe, zaś hale produkcyjną o pow. 767,2m² wraz z placem manewrowym o pow. 800m². (...) sp. z o.o. sp. k. na podstawie umowy z dnia 1.02.2015 r. obejmującą halę namiotową o pow. 300 m². Obie hale sąsiadowały ze sobą. Obie spółki miały odrębne pomieszczenia biurowe, zlokalizowane w odrębnych skrzydłach tego samego budynku.

Udział procentowy sprzedaży (...) (...) sp. z o.o. do (...) (...) sp. z o.o. sp. k. w 2016 r. wyniósł 32,32% (2.503.191,73 zł), a do pozostałych kontrahentów wyniósł 68,68% (5.240.706,88 zł). W 2017 r. udział procentowy sprzedaży wyniósł 16,53% (1.385.092,40 zł), a do pozostałych kontrahentów 83,47% (6.992.060,69 zł).

Z kolei udział procentowy sprzedaży (...) (...) sp. z o.o. sp. k. do (...) (...) sp. z o.o. do w 2016r. wynosił 0,98% (68.292,75 zł), a do pozostałych kontrahentów 99,02% (6.865,153,03 zł), zaś w 2017r. udział sprzedaży wynosił 1,10% (95.000 zł), a do pozostałych kontrahentów 98,90% (8.551,933,06 zł)

M. C. i (...) (...) sp. z o.o. sp. k. w dniu 15.09.2015 r. podpisali umowę o pracę na okres próbny (3 miesiące), na mocy której M. C. została zatrudniona na stanowisku kosztorysanta. Ustalono pełen wymiar czasu pracy, a wynagrodzenie określono na kwotę 1.750 zł brutto. Do jej obowiązków należało przygotowywanie kosztorysów do budowy hal. Pracowała w godzinach od 8.00 do 16.00.

W dniu 16.12.2015 r. ww. strony zawarły umowę o pracę na czas określony od 16.12.2015 r. do 15.12.2017 r., pozostałe warunki pracy i płacy pozostały niezmiennione. Aneksami z dnia 31.12.2015 r. zwiększono wynagrodzenie M. C. do kwoty 2.000 zł brutto, a z dnia 1.04.2016 r. zmieniono stanowisko pracy: na kierownika działu sprzedaży oraz podwyższono wynagrodzenie do kwoty 2.200 brutto. Od dnia 1.01.2017 r. powierzono jej pracę na stanowisku asystenta projektanta. Kolejnymi aneksami z 31.07.2017 r. i 1.09.2017 r. M. C. podwyższono wynagrodzenie do kwoty 3.000 zł oraz ponownie powierzono stanowisko kierownika działu sprzedaży. W dniu 18.12.2017r. strony podpisały kolejną umowę o pracę na czas nieokreślony na stanowisku kierownika działu sprzedaży za wynagrodzeniem 3.000 zł brutto.

Ł. C. i (...) (...) sp. z o.o. sp. k. w K. w dniu 2.03.2015 r. podpisali umowę o pracę na czas nieokreślony. Ł. C. został zatrudniony na stanowisku kierownika budowy, w wymiarze pełnego etatu za wynagrodzeniem 1.750 zł brutto. Do jego obowiązków należało wykonywanie typowych czynności kierownika budów realizowanych przez spółkę. Kolejnymi aneksami z 31.12.2015 r. i 31.03.2017 r. zwiększono mu wynagrodzenie do kwoty 3.000 zł brutto. W (...) sp. z o.o. sp. k. w K. zatrudniony był do 11.03.2020 r.

M. W. (1) i (...) (...) sp. z o.o. sp. k. w K. w dniu (...)05.2015 r. podpisali umowę o pracę na czas określony. M. W. (1) została zatrudniona na stanowisku asystentki zarządu w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem w wysokości 1.750 zł brutto. Aneksami z 31.12.2015 r. zwiększono jej wynagrodzenie do kwoty 2.000 zł brutto. Od dnia 1.06.2016 r. zmieniono wymiar czasu jej pracy do 1/2 etatu oraz ustalono wynagrodzenie na kwotę 1.000 zł brutto. Następnie od 1.01.2017 r. powierzono jej stanowisko dyrektora ds. organizacyjnych, podniesiono wynagrodzenie do 2.200 zł brutto i ustalono wymiar czasu jako pełen etat. Od 31.03.2017 r. ponownie aneksowano jej umowę o pracę.

Wskazano, że umowa zostaje przekształcona w umowę o pracę na czas nieokreślony, wynagrodzenie ustalono na kwotę 800 zł, a wymiar czasu pracy ustalono na 1/(...) etatu. Następnie umowę o pracę ponownie aneksowano, ustalając wysokość wynagrodzenia na kwotę 2.000 zł a wymiar czasu pracy na 1/2 etatu. W trakcie tego zatrudnienia M. W. (1) zajmowała się wykonywaniem na rzecz pracodawcy czynności administracyjno-biurowych, jak obsługa sekretariatu, korespondencji, kalendarza spotkań. Pracowała w godzinach od 8.00 do 16.00. Stosunek pracy łączący strony uległ rozwiązaniu na mocy porozumienia stron z dniem 31.03.2020 r.

Z kolei w dniu 20.08.2014 r. **M. W. (2)** i (...) (...) sp. z o.o. w K. w podpisali umowę o pracę na czas określony do 19.08.2016 r. M. W. (2) została zatrudniona na stanowisku specjalisty ds. sprzedaży stolarki okiennej w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem 1.680 zł brutto. Zajmowała się pozyskiwaniem francuskojęzycznych klientów i ich obsługą. Na podstawie rozmów z klientem przygotowywała rysunek techniczny i kosztorys, który następnie przekazywała do technologa. Pracowała w godzinach od 8.00 do 16.00. Kolejno aneksami z dnia 31.12.2014 r. i 31.12.2015 r. zwiększono jej wynagrodzenie aż do kwoty 2.000 zł brutto. Z kolei od dnia 20.08.2014 r., umowa o pracę została przekształcona w umowę na czas nieokreślony. Z dniem 1.04.2017 r. wynagrodzenie M. W. (2) uległo zwiększeniu do kwoty 2.800 zł brutto. Stosunek pracy łączący strony został rozwiązany na mocy porozumienia stron z dniem 14.11.2019 r.

W okresie od 8.01.2016 r. do 2.11.2016 r. (...) (...) sp. z o.o. w K. jako zleceniodawca i **M. C. jako zleceniobiorca**, zawierali umowy zlecenia na okresy miesięczne, których przedmiotem było wykonywanie prac przez M. C. polegających na wykonywaniu: rysunków konstrukcji stalowych do potrzeb produkcyjnych, rysunków konstrukcji aluminiowych na potrzeby ofertowania stolarki okiennej ALU (ogrody zimowe), kosztorysu i rysunków na potrzeby produkcji inwestycji dot. A., rysunków na potrzeby produkcji plandek, wyceny stolarki okiennej PCV do przekazanych przez zleceniodawcę zapytań ofertowych, rysunków konstrukcji stalowych oraz aluminiowych dla potrzeb produkcyjnych oraz sporządzenia wymaganej dokumentacji, wycen stolarki okiennej PCV do przekazanych przez zleceniodawcę zapytań ofertowych, kosztorysu metodą własną na potrzeby produkcji i wykonania pokryć dachowych z plandek, m.in. w systemie termo-dach oraz rysunków na potrzeby produkcji. Za wykonanie ww. prac strony ustaliły wynagrodzenie netto płatne wg stawki godzinowej wynoszącej 35 zł. Prace te były wykonywane wyłącznie na rzecz spółki zleceniodawcy, dla jej potrzeb produkcyjnych realizowanych dla podmiotów trzecich. Z tytułu wykonania powyższych umów zleceń M. C. uzyskiwała wynagrodzenie w następujących kwotach brutto: (...) (58 godzin) – 2.406,59 zł; (...) (49 godzin) – 2.904,40 zł; (...) (60 godzin) – 3.343,96 zł, (...) (50 godzin) – 1.778,02 zł, 6/2016r. (51 godzin) – 1.813,19 zł; (...) (51 godzin) - 1.813,19 zł; (...) (52 godziny) - 1.849,45 zł; (...) – (50 godzin) 1.788,02 zł; (...) (62 godziny) – 2.939,56 zł; (...) (64 godziny) – 3.110,99 zł; (...) (80 godzin) – 5.595,60 zł.

W okresie od 15.06.2016 r. do 1.05.2017 r. (...) (...) sp. z o.o. w K. jako zleceniodawca i **L. C. jako zleceniobiorca** zawierali umowy zlecenia na okres jednego miesiąca, których przedmiotem był nadzór: nad wykonaniem i montażem w sposób samodzielny nadzoru nad montażem wiaty w hali produkcyjnej; nad wykonaniem zamówienia na stolarkę aluminiową Bar (...), H. K., M. G.; nad montażem stolarki okiennej PCV i aluminium, nad montażem hali namiotowej z przeznaczeniem na magazyn, wykonaniem obróbek blacharskich do wykończenia konstrukcji hal, nad przebudową wewnętrznych pomieszczeń hal produkcyjnych, wykonanie rysunków przebudowy dla potrzeb pomieszczeń socjalnych oraz montaż dodatkowej wentylacji na hali produkcyjnej; wykonanie rysunków technicznych oraz sporządzenie dokumentacji technicznej i protokołów (dot. G. T. Polska); nad kontrolą produkcji plandek; nad zgrzewaniem plandek; nad wykonaniem obróbek blacharskich do konstrukcji hali; nad montażem plandek; nad produkcją obróbek blacharskich na potrzeby produkcji stolarki okiennej; montażem blachy trapezowej na hali; nad wykonaniem poprawek na hali; nad przenoszeniem oraz wykonaniem montażu i wszelkimi pracami budowlanymi i wszelkimi pracami budowlanymi dotyczącymi hali; nadzoru nad wykonaniem pokrycia płytą warstwową hali; przygotowaniem produkcji plandek (wycena, zamówienia, wstępne projekty; nadzór nad wykonaniem montażu stolarki okiennej PCV oraz wykonaniu obróbek). Za wykonanie ww. prac strony ustaliły wynagrodzenie netto płatne wg stawki godzinowej wynoszącej 60 zł.

Prace te były wykonywane wyłącznie na rzecz spółki zleceniodawcy, dla jej potrzeb produkcyjnych realizowanych dla podmiotów trzecich.

Z tytułu wykonania powyższych umów zleceń Ł. C. uzyskał wynagrodzenie w następujących kwotach brutto: (...) (57 godzin) – 3.108,79 zł; (...) (46 godzin) – 3.224,18 zł; (...) (68 godzin) – 3.224,18 zł; (...) (87 godzin) – 3.816,48 zł; (...) (50 godzin) 3.259,34 zł; (...) (60 godzin) – 3.770,33 zł; (...) (60 godzin) - (...) 125,27 zł; (...) (56 godzin) - 3 651,65 zł; (...) (65 godzin) - (...) 006,59 zł; (...) (67 godzin) - 3 770,33 zł; (...) (65 godzin) - (...) 006,59 zł; (...) (60 godzin) - 3 271,43 zł; (...) (60 godzin) - 3 716,48 zł; (...) (55 godzin) 3 390,11 zł; (...) (60 godzin) - 3 982,42 zł; (...) (81 godzin) - 5 785,71 zł; 11;2016 (60 godzin) - (...) 268,13 zł; (...) (53 godziny) - 3 707,69 zł; (...) (68 godzin) - (...) 031,87 zł; (...) (48 godzin) - 3 414,29 zł; (...) (51 godzin) - 3 627,47 zł; (...) (30 godzin) - 2 134,07 zł; (...) (39 godzin) - 2 773,63 zł; (...) (47 godzin) - 3 342,86 zł.

W okresie od 15.06.2015r. do 1.11.2015 r. (...) (...) sp. z o.o. w K. jako zleceniodawca i **M. W. (1) jako zleceniobiorca** zawierali umowy zlecenia na okres jednego miesiąca, których przedmiotem było: wykonywanie prac porządkowych – sprzątanie biura firmy przy ulicy (...) oraz wykonywanie prac administracyjno-biurowych na rzecz sp. z o.o. (tj. zestawienie sprzedaży, fakturowanie, korespondencja, obieg dokumentów, dokumentacja kadrowa dotycząca pracowników tej spółki). Za wykonanie ww. prac strony ustaliły wynagrodzenie netto płatne wg stawki godzinowej wynoszącej od 19 zł do 22 zł. Z tytułu wykonania powyższych umów zleceń M. W. (1) uzyskała wynagrodzenie w następujących kwotach brutto: 6/205 (53 godziny) – 1.193,41 zł; (...) (52 godziny) – 1.171,43 zł; (...) (54 godziny); (...) (40 godzin) – 1.185,71 zł; (...) (40 godzin) – 1.423,08 zł; (...) (50 godzin) 1.304,40 zł

Natomiast w okresie od 16.06.2015 r. do 2.11.2016 r. (...) (...) sp. z o.o. sp.k. w K. jako zleceniodawca i M. W. (2) jako zleceniobiorca zawierali umowy zlecenia na okres jednego miesiąca, których przedmiotem było wykonanie tłumaczeń z języka polskiego na język francuski – oferty na halę stalową, ofert reklamowych na hale namiotowe i stalowe, rysunków wyceny inwestycji G.H.S.M. ((...) Suisse M.), rysunków oraz korespondencji G.H.S.M., materiałów reklamowych oraz zredagowania strony internetowej, ofert dla celów handlowych oraz tłumaczenia tekstów do folderów reklamowych; prowadzenie spraw kadrowych pracowników (ewidencja czasu pracy) oraz utrzymanie czystości pomieszczeń biurowych i stanowisk pomocniczych; prowadzenie dokumentacji kadrowej pracowników (ewidencja czasu pracy) zakładanie teczek osobowych, wystawianie skierowań, rozliczanie delegacji, zwolnienia i urlopy, skierowania na badania B.H.P oraz załatwianie spraw bieżących związanych z ZUS. Za wykonanie ww. prac strony ustaliły wynagrodzenie netto płatne wg stawki godzinowej wynoszącej od 15 do 50 zł. Prace te dotyczyły wyłącznie ofert realizowanych dla kontrahentów (...) (...) sp. z o.o. sp.k. oraz czynności administracyjno-biurowych i kadrowych tej spółki. Z tytułu wykonania powyższych umów zleceń M. W. (2) wystawiała (...) sp. z o.o. sp.k. w K. rachunek, uzyskując wynagrodzenie w następujących kwotach brutto: (...) (74 godziny) – 1.315,39; (...) (80 godzin) – 1.423,08 zł; (...) (71 godzin) – 2.442,86 zł; (...) (41 godzin) – 1.315,38 zł; (...) (38 godzin) - 1.801,10 zł; (...) (52 godziny) – 2.465,93 zł; (...) (53 godziny) – 2.513,19 zł; (...) (30 godzin) – 1.067,03 zł; (...) (60 godzin) – 3.342.86 zł; (...) (51 godzin) – 2.297,80 zł; (...) (23 godziny) – 818,68 zł; (...) (23 godziny) – 818,68 zł; (...) (41 godzin) – 1.701,10 zł; (...) (43 godziny) – 1.784,62 zł; (...) (43 godziny) – 1.801,10 zł; (...) (47 godzin) – 1.950,55 zł; (...) (40 godzin) – 2.342,18 zł.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. przeprowadził kontrolę u płatników składek (...) (...) sp. z o.o. w K. oraz (...) (...) sp. z o.o. sp. k. w K.. Przedmiotem kontroli w obu spółkach było sprawdzenie prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych składek, do których pobierania zobowiązany jest ZUS oraz do zgłaszania do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. W ich następstwie ZUS ustalił następujące podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, tj. emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne na podstawie umów wykonywanych na rzecz płatnika składek (...) (...) sp. z o.o. sp. k. w K. przez ubezpieczonych:

- M. C.:

Miesiąc/ rok	Kod ubezpieczenia	Podstawa wymiaru składek	Składka na ubezpieczenie zdrowotne			
na ubezpieczenia	na ubezpieczenie					
Emerytalne i rentowe	Chorobowe	Wypadkowe	Zdrowotne			
02-2016	(...)	(...) 406,59 zł	(...) 406,59 zł	(...) 406,59 zł	3 802,45 zł	342,22 zł
03-2016	(...)	(...) 904,40 zł	(...) 904,40 zł	(...) 904,40 zł	(...) 232,00 zł	380,88 zł
04-2016	(...)	5 543,96 zł	5 543,96 zł	5 543,96 zł	(...) 783,88 zł	430,55 zł
05-2016	(...)	3 978,02 zł	3 978,02 zł	3 978,02 zł	3 432,64 zł	308,94 zł
06-2016	(...)	(...) 013,19 zł	(...) 013,19 zł	(...) 013,19 zł	3 462,98 zł	311,67 zł
07-2016	(...)	4013,19 zł	(...) 013,19 zł	(...) 013,19 zł	3 462,98 zł	311,67 zł
08-2016	(...)	(...) 049,45 zł	(...) 049,45 zł	(...) 049,45 zł	3 494,27 zł	314,48 zł
09-2016	(...)	3 978,02 zł	3 978,02 zł	3 978,02 zł	3 432,64 zł	308,94 zł
10-2016	(...)	5 139,56 zł	5 139,56 zł	5 139,56 zł	(...) 434,93 zł	399,14 zł
11-2016	(...)	5 310,99 zł	5 310,99 zł	5 310,99 zł	(...) 582,86 zł	412,46 zł
12-2016	(...)	6 622,27 zł	6 622,27 zł	6 622,27 zł	6 492,12 zł	584,29 zł

• Ł. C.:

Miesiąc/ rok	Kod ubezpieczenia	Podstawa wymiaru składek	Składka na ubezpieczenie zdrowotne			
-----------------	----------------------	--------------------------------	--	--	--	--

na ubezpieczenia	na ubezpieczenie					
Emerytalne i rentowe	Chorobowe	Wypadkowe	Zdrowotne			
06-2015	(...)	(...) 858,79 zł	(...) 858,79 zł	(...) 858,79 zł	(...) 192,65 z;	377,34 zł
07-2015	(...)	(...) 947,18 zł	(...) 947,18 zł	(...) 947,18 zł	(...) 929,22 zł	386,30 zł
08-2015	(...)	(...) 974,18 zł	(...) 974,18 zł	(...) 974,18 zł	(...) 292,22 zł	386,30 zł
09-2015	(...)	5 248,30 zł	5 248,30 zł	5 248,30 zł	(...) 770,39 zł	429,34 zł
11-2015	(...)	5 009,34 zł	5 009,34 zł	5 009,34 zł	(...) 322,56 zł	389,03 zł
12-2015	(...)	5 520,33 zł	5 520,33 zł	5 520,33 zł	(...) 763,50 zł	428,72 zł
01-2016	(...)	6 325,27 zł	6 325,27 zł	6 325,27 zł	5 458,07 zł	491,23 zł
02-2016	(...)	5 851,65 zł	5 851,65 zł	5 851,65 zł	5 049,39 zł	454,45 zł
03-2016	(...)	6 206,59 zł	6 206,59 zł	6 206,59 zł	5 355,67 zł	482,01 zł
04-2016	(...)	5 970,33 zł	5 970,33 zł	5 970,33 zł	5 151,81 zł	463,66 zł
05-2016	(...)	6 206,59 zł	6 206,59 zł	6 206,59 zł	5 355,67 zł	482,01 zł
06-2016	(...)	5 471,43 zł	5 471,43 zł	5 471,43 zł	(...) 721,30 zł	424,92 zł
07-2016	(...)	5 916,48 zł	5 916,48 zł	5 916,48 zł	5 105,33 zł	459,48 zł
08-2016	(...)	5 590,11 zł	5 590,11 zł	5 590,11 zł	(...) 823,71 zł	434,13 zł
09-2016	(...)	6 182,42 zł	6 182,42 zł	6 182,42 zł	5 334,81 zł	480,13 zł
10-2016	(...)	7 985,71 zł	7 985,71 zł	7 985,71 zł	6 890,86 zł	620,18 zł
11-2016	(...)	5 808,13 zł	5 808,13 zł	5 808,13 zł	5 451,94 zł	490,67 zł

12-2016	(...)	5 907,69 zł	5 907,69 zł	5 907,69 zł	5 097,74 zł	458,80 zł
01-2017	(...)	(...) 031,87 zł	(...) 031,87 zł	(...) 031,87 zł	3 479,10 zł	313,12 zł
02-2017	(...)	5 614,29 zł	5 614,29 zł	5 614,29 zł	(...) 844,58 zł	436,01 zł
03-2017	(...)	5 827,47 zł	5 827,47 zł	5 827,47 zł	5 028,53 zł	452,57 zł
04-2017	(...)	(...) 334,07 zł	(...) 334,07 zł	(...) 334,07 zł	3 739,87 zł	336,59 zł
05-2017	(...)	5 773,63 zł	5 773,63 zł	5 773,63 zł	(...) 982,07 zł	448,39 zł
06-2017	(...)	6 342,86 zł	6 342,86 zł	6 342,86 zł	5 473,26 zł	492,59 zł

• M. W. (1):

Miesiąc/rok	Kod ubezpieczenia	Podstawa wymiaru składek	Składka na ubezpieczenie zdrowotne			
na ubezpieczenia	na ubezpieczenie					
Emerytalne i rentowe	Chorobowe	Wypadkowe	Zdrowotne			
06-2015	(...)	(...) 858,79 zł	(...) 858,79 zł	(...) 858,79 zł	(...) 192,65 zł;	377,34 zł
07-2015	(...)	(...) 947,18 zł	(...) 947,18 zł	(...) 947,18 zł	(...) 929,22 zł	386,30 zł
08-2015	(...)	2 904,95 zł	2 904,95 zł	2 904,95 x1	2 506,69 zł	225,60 zł
09-2015	(...)	2 819,04 zł	2 819,04 zł	2 819,04 zł	2 513,08 zł	226,18 zł
11-2015	(...)	3 173,08 zł	3 173,08 zł	3 173,08 zł	2 738,05 zł	246,42 zł
12-2015	(...)	3 054,40 zł	3 054,40 zł	3 054,40 zł	2 635,64 zł	237,21 zł

Jednoczenie ZUS ustalił następującą podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, tj. emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne na podstawie umów wykonywanych na rzecz płatnika składek (...) (...) sp. z o.o. w K. przez M. W. (2):

Miesiąc/rok	Kod ubezpieczenia	Podstawa wymiaru składek	Składka na ubezpieczenie zdrowotne			
na ubezpieczenia	na ubezpieczenie					
Emerytalne i rentowe	Chorobowe	Wypadkowe	Zdrowotne			
06-2015	(...)	3 065,39 zł	3 065,39 zł	3 065,39 zł	2 645,13 zł	238,06 zł
07-2015	(...)	3 173,08 zł	3 173,08 zł	3 173,08 zł	2 738,05 zł	246,42 zł
08-2015	(...)	(...) 192,86 zł	(...) 192,86 zł	(...) 192,86 zł	3 618,02 zł	325,62 zł
09-2015	(...)	3 065,38 zł	3 065,38 zł	3 065,38 zł	2 645,12 zł	238,06 zł
11-2015	(...)	3 551,10 zł	3 551,10 zł	3 551,10 zł	3 064,24 zł	275,78 zł
12-2015	(...)	(...) 215,93 zł	(...) 215,93 zł	(...) 215,93 zł	3 637,93 zł	327,41 zł
01-2016	(...)	(...) 513,19 zł	(...) 513,19 zł	(...) 513,19 zł	3 894,43 zł	350,50 zł
02-2016	(...)	3 067,03 zł	3 067,03 zł	3 067,03 zł	2 646,54 zł	238,19 zł
03-2016	(...)	5 342,86 zł	5 342,86 zł	5 342,86 zł	(...) 610,36 zł	414,93 zł
04-2016	(...)	(...) 297,80 zł	(...) 297,80 zł	(...) 297,80 zł	3 708,56 zł	333,77 zł
05-2016	(...)	2 818,68 zł	2 818,68 zł	2 818,68 zł	2 432,24 zł	218,90 zł
06-2016	(...)	2 485,35 zł	2 485,35 zł	2 485,35 zł	2 357,96 zł	212,22 zł
07-2016	(...)	3 701,10 zł	3 701,10 zł	3 701,10 zł	3 193,67 zł	287,43 zł

08-2016	(...)	3 784,62 zł	3 784,62 zł	3 784,62 zł	3 265,75 zł	293,92 zł
09-2016	(...)	3 801,10 zł	3 801,10 zł	3 801,10 zł	3 279,96 zł	295,20 zł
10-2016	(...)	3 950,55 zł	3 950,55 zł	3 950,55 zł	3 408,93 zł	306,80 zł
11-2016	(...)	(...) 324,18 zł	(...) 324,18 zł	(...) 324,18 zł	3 731,34 zł	335,82 zł
12-2016	(...)	(...) 134,07 zł	(...) 134,07 zł	(...) 134,07 zł	3 567,29 zł	321,06 zł

Sąd Okręgowy podniósł, że przedmiotem sporu, wyznaczonym treścią wszystkich zaskarżonych decyzji oraz wniesionych od nich odwołań, było rozstrzygnięcie, czy w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy będzie miała zastosowanie konstrukcja uznania za pracownika sformułowana w art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2017r., poz.1778), zgodnie z którym za pracownika uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

Sąd Okręgowy podkreślił, że powyższe rozwiązanie legislacyjne jest wyrazem dążenia ustawodawcy do objęcia obowiązkiem opłacania składek na ubezpieczenia społeczne przychodów z umów zlecenia i o dzieło zawartych, bądź wykonywanych na rzecz tego samego pracodawcy, a tym samym uniemożliwienie pracodawcom, będącym płatnikami składek na ubezpieczenie osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, unikania powinności uiszczenia składek od przychodów osiąganych w związku z wykonywaną na ich rzecz pracą oraz przeciwdziałanie praktyce unikania regulowania wobec pracowników zobowiązań z tytułu godzin nadliczbowych.

Przywołując orzecznictwo, Sąd pierwszej instancji zaznaczył, że w przepisie art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1778) mowa jest o sytuacji faktycznej, w której należy zastosować konstrukcję uznania za pracownika. Jest nią istnienie trójkąta umów, tzn. po pierwsze umowy o pracę, po drugie umowy zlecenia między pracownikiem a osobą trzecią i po trzecie umowy o świadczenie usług między pracodawcą i zleceniodawcą. Pracodawca w wyniku umowy zawartej ze zleceniodawcą przyjmuje w ostatecznym rozrachunku rezultat pracy wykonanej na rzecz zleceniodawcy przez zleceniobiorców, przy czym następuje to w wyniku zawarcia umowy zlecenia/świadczenia usług z osobą trzecią oraz zawartej umowy cywilnoprawnej między pracodawcą i zleceniodawcą.

Dodatkowo Sąd meriti zaznaczył, że podziela kierunek interpretacji wskazany w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7.02.2017 r. w sprawie II UK 693/15 z zastrzeżeniem co do wskazanego kryterium kierunku przepływu pieniądza. Jak wskazał SN, to pracodawca przekazuje osobie trzeciej środki na sfinansowanie określonego zadania, stanowiącego przedmiot swojej własnej działalności. Inaczej mówiąc pracownik wynagradzany jest przez osobę trzecią ze środków pozyskanych od pracodawcy na podstawie umowy łączącej pracodawcę z osobą trzecią. W ocenie Sądu Okręgowego nie jest to jednak konieczna przesłanka zastosowania analizowanej tu regulacji. Nie jest to bowiem warunek sformułowany w treści przepisu. Opisany przez Sąd Najwyższy kierunek przepływów finansowych dotyczy sytuacji modelowych i niewątpliwie jest to pewne dodatkowe kryterium, pozwalające na dokonanie właściwej oceny stanu faktycznego pod kątem art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Nie jest to jednak według Sądu pierwszej instancji warunek konieczny i nie będzie miał zastosowania w każdej sytuacji.

W ocenie Sądu Okręgowego koniecznym zaś warunkiem zastosowania powołanej regulacji będzie po pierwsze, istnienie wspomnianego trójkąta umów i 3 podmiotów (pracodawca, pracownik, osoba trzecia - zatrudniająca pracownika na podstawie umowy zlecenia oraz powiązanie umową cywilnoprawną pomiędzy pracodawcą a osobą trzecią), a po drugie, aby pracodawca był beneficjentem pracy swojego pracownika, tj. aby korzystał z wymiernych rezultatów jego pracy. W układzie zatem tych trzech umów i 3 podmiotów należy zawsze szukać odpowiedzi na pytanie, czy pracodawca jest rzeczywistym beneficjentem pracy świadczonej przez pracownika. Taka wykładnia odpowiada ratio legis wspomnianej regulacji prawnej. Kierunek zaś przepływu środków finansowych pomiędzy pracodawcą a podmiotem trzecim jest kwestią wtórną – dodatkową i pomocniczą, nie zaś warunkiem sine qua non zastosowania omawianej tu regulacji. Nie mówiąc już o tym, że w pewnych sytuacjach określone kierunki przepływów finansowych mogą być złożone, bo wynikać będą z wzajemnych powiązań i rozliczeń, a także pozorowane pomiędzy uczestnikami procedury. W każdym zaś konkretnym przypadku, niezależnie od wspomnianej kwestii, należy badać, czy pracodawca był beneficjentem pracy świadczonej na rzecz osoby trzeciej.

Dla poparcia swojego stanowiska, Sąd Okręgowy powołał również rozważania dotyczące tej kwestii Sądu Apelacyjnego w Szczecinie w uzasadnieniu wyroku z dnia 14.06.2018 r. w sprawie III AUa 766/14 i w wyroku z dnia 25.10.2018 r. w sprawie III AUa 213/15, w których pominięto wspomnianą wyżej kwestię kierunku przepływów finansowych, a koncentrowano się właśnie na przesłance tego, czy to pracodawca korzysta z pracy swojego pracownika.

Odnosząc powyższe do realiów niniejszej sprawy, Sąd pierwszej instancji wskazał na zasadnicze istotne dla sprawy okoliczności, które wynikały z zeznań przedstawicieli obu płatników (D. M., G. P. i M. K.) oraz ubezpieczonych, które były bezsporne.

W ocenie Sądu Okręgowego, po pierwsze, formalnie wystąpił wspomniany trójkąt umów, który uwzględniając okoliczności tożsamej przedmiotowo sprawy IV U 1167/19, dotyczącej innych ubezpieczonych, obejmował obie spółki - z o.o. oraz z o.o. i komandytowa (dalej dla uproszczenia komandytowa), powiązane ze sobą umową o współpracy, zatrudniające pracowników na podstawie umów o pracę oraz umów zlecenia - zawartych pomiędzy jedną spółką a pracownikami drugiej spółki. Przy czym odbywało się to „na krzyż” – na zasadzie wzajemności. Spółki udostępniały sobie wzajemnie swoich pracowników do umów zlecenia. A zatem pracownicy spółki komandytowej byli zatrudniani na podstawie umów zlecenia przez spółkę z o.o. i odwrotnie.

Po drugie, obie spółki były ze sobą powiązane osobowo i organizacyjnie. Wspólnikami obu spółek są te same osoby, które jednocześnie są członkami zarządu sp. z o.o., a ta jest komplementariuszem w spółce komandytowej. Obie spółki miały siedziby w tym samym biurówcu (w odrębnych lokalach), a swoją działalność produkcyjną realizowały w sąsiednich halach produkcyjnych. Obie Spółki w pewnym zakresie współpracowały ze sobą gospodarczo. Łączyła je umowa o współpracy z 1.02.2015 r., na mocy której spółka z o.o. zobowiązała się do sprzedaży na rzecz spółki komandytowej towarów w postaci konstrukcji stalowych, konstrukcji aluminiowych, pokryć z plandeki, stolarki z PCV i (...). Jak dodatkowo wskazali przedstawiciele obu płatników, w praktyce spółka z o.o. zajmowała się produkcją okien i plandek, zaś spółka komandytowa produkowała hale namiotowe i z konstrukcji stalowych. Przy czym okna i plandeki produkowane przez spółkę z o.o. były m.in. wykorzystywane w konstrukcjach hal produkowanych przez spółkę komandytową. Z faktur sprzedaży załączonych do sprawy IV U 1167/19 (k.58-69) a także analizy sprzedaży zawartej w aktach kontroli wynikało, że spółka komandytowa także sprzedawała swoje pojedyncze usługi do sp. z o.o. W toku kontroli prowadzonej przez organ rentowy zagadnienie wzajemnej kooperacji było szczegółowo analizowane i ze sporządzonych zestawień transakcji wynika, że w spornym okresie procentowy udział sprzedaży spółki z o.o. do spółki komandytowej wyniósł 32,32%, a do pozostałych kontrahentów 67,68%, zaś procentowy udział sprzedaży spółki komandytowej do spółki z o.o. wyniósł 0,98% zaś do pozostałych kontrahentów 99,02%.

Po trzecie, przedstawiciele obu płatników wprost przyznali, że przyczyną dodatkowego wzajemnego zatrudniania swoich pracowników przez obie spółki było zwiększone zapotrzebowanie na pracę, wykraczające poza limit czasu pracy własnych pracowników.

Przy tych niespornych okolicznościach cały problem sprowadzał się do tego, kto był beneficjentem pracy wykonywanej przez pracowników zatrudnionych na podstawie umów zlecenia. Sąd Okręgowy podkreślił, że przepis art. 8 ust. 2a ustawy systemowej będzie miał zastosowanie tylko wtedy, gdy praca będzie wykonywana na rzecz pracodawcy. Przy czym w orzecznictwie przyjmuje się, że użyty w art. (...) pkt 2a ustawy systemowej termin „pracodawca” należy pojmować w znaczeniu, jakie nadaje mu art. 3 k.p., uznający za pracodawcę osobę fizyczną lub jednostkę organizacyjną, nawet nie posiadającą osobowości prawnej, jeśli zatrudnia ona pracowników (postanowienie SN z dnia 18.06.2019 r. w sprawie I UK 275/18). W tym kontekście należy zwrócić uwagę, że pracodawcami dla pracowników w niniejszej sprawie były spółki, a nie wspólnicy. Nie można tych podmiotów utożsamiać, choćby dlatego, że wspólnik może być zatrudniony przez spółkę, która będzie jego pracodawcą. Przepisy prawa ubezpieczeń społecznych, rodzące określone obowiązki publicznoprawne muszą być interpretowane ściśle. Nie powinno się więc stosować do nich wykładni celowościowej, funkcjonalnej lub aksjologicznej w opozycji do wykładni językowej, jeżeli ta ostatnia prowadzi do jednoznacznych rezultatów interpretacyjnych. W tym kontekście powiązania osobowe pomiędzy spółkami w zakresie osób wspólników są niewystarczające do przyjęcia, że ma zastosowanie konstrukcja uznania za pracownika, ponieważ to nie wspólnicy są pracodawcami a spółki, które były odrębnymi podmiotami prawa. Tymczasem, zdaniem Sądu meriti, organ rentowy nie uprawdopodobnił ani w treści decyzji, ani na etapie postępowania przed Sądem, że pracownicy zatrudniani na podstawie umów zlecenia, wykonywali w ich ramach konkretne prace na rzecz swojego pracodawcy (k. 121-123). Powoływał się tylko na ogólne powiązania osobowo-organizacyjno-handlowe. Przesłuchiwani w sprawie ubezpieczeni, poza Ł. C., który nie pamiętał jakie dokładnie prace wykonywał na podstawie umów zlecenia, tj. M. W. (1), M. C. i M. W. (2) opisywali rodzaj zleconych im prac, które były wykonywane na rzecz drugiej spółki (niebędącej pracodawcą). Nie było żadnych podstaw, by kwestionować ich zeznania. Ogólnie zostało to także wskazane w treści umów zleceń. I tak, M. W. (2) (w tej sprawie jako jedyna zatrudniona na podstawie umowy o pracę przez spółkę z o.o.) wykonywała tłumaczenia na język francuski ofert na hale, stawiane przez spółkę komandytową dla kontrahenta tej spółki – firmy (...)H.S.M., czego organ rentowy nie podważał (firma ta widnieje w zestawieniach kontrahentów spółki komandytowej w aktach kontroli dotyczących (...) (...) sp. z o.o., tom I, k. 892v). Poza tym na podstawie umów zleceń zajmowała się prowadzeniem dokumentacji kadrowej (ewidencja czasu pracy, zwolnienia, urlopy) pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę tej spółki, a bezspornie każda ze spółek zatrudniała odrębnych pracowników. Umowy zlecenia zawarte z M. C. (zatrudniona na podstawie umowy o pracę ze spółką komandytową) a spółką z o.o. obejmowały wykonywanie rysunków plandek, stolarki okiennej i PCV, które bezspornie produkowała ta spółka. Przedmiotem umów zlecenia zawartych pomiędzy Ł. C. (umowa o pracę ze spółką komandytową) a spółką z o.o. były czynności nadzorcze nad montażem stolarki okiennej, produkcją plandek, a także inwestycji dla konkretnych kontrahentów, a nie było kwestionowane, że byli to kontrahenci tej spółki, co zresztą wynikało z zestawień faktur i sprzedaży znajdujących się w aktach kontroli, które organ rentowy weryfikował. M. W. (1) (umowa o pracę ze spółką komandytową) na podstawie umów zlecenia ze spółką z o.o. wykonywała prace porządkowe biura i administracyjno – biurowe (zestawienia sprzedaży, fakturowanie, obieg dokumentów, dokumentacja kadrowa) w pomieszczeniach tej spółki i dla tej spółki, bo choć biura obu spółek mieściły się w jednym budynku, to bezspornie były to odrębne lokale, a obie spółki miały odrębną dokumentację finansową i kadrową. W ocenie Sądu Okręgowego, nie było żadnych podstaw, by kwestionować, że prace na podstawie umów zlecenia były wykonywane wyłącznie na rzecz spółki zleceniodawcy. Świadczy zresztą o tym wynikająca z zeznań przedstawicieli obu spółek, ubezpieczonych i treści decyzji w obu sprawach IV U 1165/19 oraz IV U 1167/19 praktyka wzajemnego udostępniania sobie pracowników w oparciu o umowy zlecenia. Przepływ siły roboczej nie był więc jednokierunkowy, co potwierdzało zeznania członków zarządu i wspólników, że chodziło o uzupełnianie braków w zatrudnieniu w obu spółkach. Jeżeli zatem spółka komandytowa zatrudniała pracowników spółki z o.o. w ramach umów zlecenia, to nie po to, aby ukryć pracę wykonywaną na rzecz spółki z o.o., ale zapewnić sobie dodatkowych pracowników i odwrotnie. Oczywiście obie spółki ze sobą współpracowały, ale jednak w ograniczonym zakresie, co wynikało ze wskazanego wyżej procentowego udziału w ogólnej sprzedaży na poziomie 32% sprzedaży usług do spółki komandytowej i niecałego 1% sprzedaży do spółki z o.o. (...) współpracy nie był więc duży, ale niezależnie od tego, nie oznaczał on, że in concreto pracownicy zatrudniani na podstawie umowy zlecenia wykonywali prace w ramach sprzedaży prowadzonej pomiędzy tymi spółkami, a ich pracodawcy korzystali, co należy podkreślić bezpośrednio na ich pracy (vide wyrok SA w Szczecinie z dnia 3.06.2019r. w sprawie III AUa 301/18), w ramach

przepływów pieniężnych pomiędzy tymi spółkami. Przeciwnie, jak wskazano wyżej, wykonywali prace bądź dla spółki zleceniodawcy bądź dla realizacji jej kontraktów z podmiotami trzecimi. Podkreślenia także wymaga, że z zeznań ubezpieczonych wynikało, że dodatkową pracę wykonywali po godzinach, dobrowolnie, nie będąc do niej przymuszani przez swoich pracodawców. Wracając jeszcze do kwestii powiązań osobowych, to Sąd pierwszej instancji miał na uwadze, że spółka z o.o. będąc pracodawcą dla części ubezpieczonych była jednocześnie komplementariuszem w spółce komandytowej, która zatrudniała jej pracowników na podstawie umowy zlecenia. Przy czym jej procentowy udział w zysku zgodnie z umową spółki wynosił tylko 4% (k. 118v). W ocenie Sądu meriti, nie oznacza to jednak, że praca wykonywana przez pracowników zatrudnionych przez spółkę z o.o., a w tej sprawie tylko przez jedną ubezpieczoną M. W. (2), była świadczona, w oparciu o umowę zlecenia ze spółką komandytową, na rzecz spółki z o.o. jako komplementariusza. Chodzi bowiem o pracę wykonywaną bezpośrednio na rzecz pracodawcy, a nie drogą powiązań korporacyjnych pośrednio z racji bycia współnikiem w osobie prawnej, czy poprzez sam udział w zysku. Zdaniem Sądu Okręgowego, z pewnością nie taki był też cel wprowadzenia spółki z o.o. jako komplementariusza do spółki komandytowej, bo jak już wyżej wskazano obie spółki wzajemnie korzystały ze swoich pracowników dla swoich wyłącznych potrzeb, a przynajmniej jak wynika z analizy tej sprawy oraz IV U 1167/19 w przeważającym zakresie z umów zlecenia korzystała spółka z o.o. (...) przyjęcie, że beneficjentem pracy świadczonej na podstawie umów zlecenia na rzecz spółki komandytowej była spółka z o.o. jako komplementariusz, tylko dlatego, że umownie uczestniczyła w podziale zysku osiąganego przez spółkę komandytową, byłoby, zdaniem Sądu Okręgowego, zawodne, bo zależne od tego czy spółka wypracowała zysk czy stratę. W ocenie tego Sądu przyjęcie, że odbiorcą pracy świadczonej na rzecz osoby prawnej są jej wspólnicy, byłoby za daleko idące, ponieważ pomija prawną odrębność osób prawnych, co jak wskazuje się w orzecznictwie na gruncie ubezpieczeń społecznych może nastąpić zupełnie wyjątkowo, gdy spółka dominująca (art. 4§1 pkt (...) lit. a ksh) tworzy spółkę zależną, powierzając jej funkcję zatrudnienia pracowników dla obejścia prawa i uniknięcia np. zobowiązań wobec pracowników (wyrok SN z dnia 3.10.2017r. II UK 488/16). W niniejszej sprawie, gdzie obie spółki korzystały wzajemnie ze swoich pracowników, a żadna z nich nie była dominująca ani zależna, każda z nich miała swoich odrębnych kontrahentów zewnętrznych, a udział we wzajemnych relacjach handlowych nie był przeważający (na tle transakcji realizowanych z podmiotami trzecimi), takich powiązań nie sposób było się doszukać.

Mając powyższe na uwadze Sąd pierwszej instancji uznał, że w sprawach objętych zaskarżonymi decyzjami nie miał zastosowania art. 8 ust. 2 a ustawy systemowej, co skutkowało na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. ich zmianą.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd Okręgowy orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu z art. 98 § 1 k.p.c. Za podstawę obliczenia wynagrodzenia Sąd ten przyjął stawkę minimalną z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, według wartości przedmiotu sporu, liczonej dla poszczególnych decyzji jako suma doliczonych podstaw wymiaru składek z tytułu umów zleceń. I tak w przypadku decyzji dotyczącej: M. W. (2) była to kwota 33.326,50 zł, co dawało stawkę minimalną 3.600 zł, M. C. była to kwota 29.332,97 zł, stawka minimalna – 3.600 zł, Ł. C. kwota 87.409,89 zł, stawka minimalna - 5.400 zł, zaś M. W. (1) 7.432,98 zł, a stawka minimalna – 1.800 zł. Przy czym z uwagi na tożsamy przedmiot wszystkich połączonych spraw, który przekładał się na mniejszy nakład pracy pełnomocnika, Sąd meriti uznał, że zasadne będzie skorzystanie z art. 102 k.p.c. i zasądzenie 25% stawki minimalnej, przy czym w przypadku płatnika (...) (...) sp. z o.o. i sp. k., której dotyczyły 3 decyzje, liczonej od stawki dla jednej decyzji o najwyższej wartości przedmiotu sporu, a więc dotyczącej Ł. C..

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy, który zaskarżył go w całości i zarzucił:

1/ naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie poprzez przyjęcie, że w podstawie wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonych: M. C., Ł. C. i M. W. (1) jako pracowników (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w K. nie uwzględnia przychodów osiąganych przez nich z tytułu prac wykonywanych na podstawie umów zleceń na rzecz (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. oraz że w podstawie wymiaru składek na obowiązkowe

ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonej M. W. (2) jako pracownika (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. nie uwzględnia przychodów osiąganych przez nią z tytułu prac wykonywanych na podstawie umów zleceń na rzecz (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w K., podczas gdy ze zgromadzonych w sprawie dowodów jednoznacznie wynika, że w podstawie wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonych: M. C., Ł. C. i M. W. (1) jako pracowników (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w K. należało uwzględnić przychód osiągany przez nich z tytułu prac wykonywanych na podstawie umów zleceń na rzecz (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. oraz że w podstawie wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonej M. W. (2) jako pracownika (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. należało uwzględnić przychód osiągany przez nią z tytułu prac wykonywanych na podstawie umów zleceń na rzecz (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w K..

2/ sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego w sprawie, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie :

- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez uznanie dowodów zebranych w sprawie, a w szczególności dowodów z zeznań świadków za jednoznaczne i wskazujące na to, że w podstawie wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonych: M. C., Ł. C. i M. W. (1) jako pracowników (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w K. nie uwzględnia przychodów osiąganych przez nich z tytułu prac wykonywanych na podstawie umów zleceń na rzecz (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. oraz że w podstawie wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne ubezpieczonej M. W. (2) jako pracownika (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. nie uwzględnia przychodów osiąganych przez nią z tytułu prac wykonywanych na podstawie umów zleceń na rzecz (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w K..

Mając na uwadze powyższe, organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołań w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, a także o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych za I i II instancję.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy ocenił, że postępowanie dowodowe wykazało wzajemne przenikanie się działalności obu firm i ich ściśle powiązanie, wskazuje na to jedna siedziba, te same osoby w zarządach obu podmiotów. Dodał, iż ustawodawca osobom wskazanym w art. 8 ust. 2 a ustawy systemowej nadał status pracownika i przez to narzucił na pracodawcę obowiązek liczenia kumulatywnego przychodu wynikającego ze stosunku pracy i umów cywilnoprawnych, co miało na celu ochronę pracowników przed nielegalnymi działaniami pracodawcy zmierzającymi do obejścia przepisów w celu pomniejszenia składek ubezpieczeniowych, co jest ewidentnym naruszeniem prawa pracowników. Bez znaczenia według organu rentowego pozostaje, czy zainteresowane osoby godziły się na taką praktykę, gdyż reżim ubezpieczeń społecznych nie dopuszcza dowolności i swobody zawierania takich umów. W ocenie organu rentowego niezastosowanie w okolicznościach niniejszej sprawy przepisu art.8 ust.2 a ustawy systemowej w związku z art. 18 ust. 1 w/w ustawy spowoduje, że kilkadziesiąt osób zatrudnionych na krzyż w spółkach (...) (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa i (...) (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, nie otrzyma w przyszłości świadczeń z ubezpieczenia społecznego w należytym wysokości.

W odpowiedzi na apelację, płatnicy składek i ubezpieczeni wnieśli o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie od organu rentowego na ich rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona.

Na wstępie wskazać należy, iż postępowanie apelacyjne ma merytoryczny charakter i jest dalszym ciągiem postępowania rozpoczętego przed sądem pierwszej instancji. Zgodnie z treścią art. 378 § 1 k.p.c., sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność

postępowania. Rozważając zakres kognicji sądu odwoławczego, Sąd Najwyższy stwierdził, iż sformułowanie „w granicach apelacji” wskazane w tym przepisie oznacza, iż sąd drugiej instancji między innymi rozpoznaje sprawę merytorycznie w granicach zaskarżenia, dokonuje własnych ustaleń faktycznych prowadząc lub ponawiając dowody albo poprzestaje na materiale zebranym w pierwszej instancji, ustala podstawę prawną orzeczenia niezależnie od zarzutów podniesionych w apelacji oraz kontroluje poprawność postępowania przed sądem pierwszej instancji, pozostając związany zarzutami przedstawionymi w apelacji, jeżeli są dopuszczalne, ale biorąc z urzędu pod uwagę nieważność postępowania, orzeka co do istoty sprawy stosownie do wyników postępowania (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., sygn. akt III CZP 49/07, OSN 2008/6/55). Dodatkowo należy wskazać, iż dokonane przez sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne, sąd drugiej instancji może podzielić i uznać za własne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1998 r., sygn. akt II CKN 923/97, OSNC 1999/3/60). Może również zmienić ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wydania wyroku sądu pierwszej instancji, i to zarówno po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, jak i bez przeprowadzenia postępowania dowodowego uzasadniającego odmienne ustalenia, chyba że szczególne okoliczności wymagają ponowienia lub uzupełnienia tego postępowania (por. uchwała składu 7 sędziów Izby Cywilnej z 23 marca 1999 r., sygn. akt III CZP 59/98, OSNC 1999, nr 7–8, poz. 124).

Po dokonaniu ponownej oceny materiału procesowego w ramach i granicach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny stwierdził, że Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe. Niemniej jednak, zdaniem Sądu Apelacyjnego ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy w oparciu o dostępny materiał dowodowy okazały się częściowo nieprawidłowe. Sąd odwoławczy za prawidłowe uznał ustalenia Sądu Okręgowego dotyczące powiązań osobowych i kapitałowych spółek (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej. Zasadniczo prawidłowe są w ocenie Sądu Apelacyjnego również ustalenia dotyczące treści umów łączących ubezpieczonych z tymi spółkami. Sąd Apelacyjny nie podzielił natomiast ustalenia Sądu Okręgowego dotyczącego przyjęcia, że prace wykonywane przez ubezpieczonych w ramach umów zlecenia wykonywane były wyłącznie na rzecz spółki zleceniodawcy, dla jej własnych potrzeb, nie zaś na rzecz spółki w której ubezpieczeni byli zatrudnieni na podstawie umów o pracę. Na podstawie zgromadzonego przez Sąd pierwszej instancji materiału dowodowego Sąd odwoławczy dokonał bowiem w tym zakresie odmiennych ustaleń faktycznych, stanowiących podstawę rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie w zakresie dotyczącym ustalenia charakteru łączących obie spółki i ubezpieczonych stosunków.

Dla przejrzystości dalszego wyводу Sąd Apelacyjny formułując własne ustalenia faktyczne powieli przy tym częściowo również i te ustalenia Sądu Okręgowego które były prawidłowe.

Sąd Apelacyjny ustalił, że:

Spółki (...) sp. z o.o. w K. oraz (...) (...) sp. z o.o. spółka komandytowa w K. są powiązane kapitałowo i osobowo. Założycielami obu spółek są: D. M., M. K., T. M. i G. P.. Osoby te w okresie, których dotyczą zaskarżone decyzje były wspólnikami spółki (...) (...) sp. z o.o. w K. oraz komandytariuszami spółki (...) (...) sp. z o.o. spółka komandytowa w K.. Komplementariuszem w spółce (...) (...) sp. z o.o. spółka komandytowa w K. jest spółka (...) (...) sp. z o.o. Sprawy spółki (...) (...) sp. z o.o. spółka komandytowa prowadzi komplementariusz a zatem spółka (...) (...) sp. z o.o. Tym samym organem uprawnionym do reprezentowania obu spółek jest ten sam zarząd: zarząd spółki (...) (...) sp. z o.o., w którego skład wchodzi obecnie wspólnicy D. M., M. K. oraz G. P..

(dowód: wypisy z K.R.S. z dnia 20.01.2021 r., k. 102-158 oraz pełne wypisy z K.R.S. z dnia 8.06.2021 r., k. 141-150; umowa spółki rep. A (...) z 29.04.2014 r., k. 111-115, umowa spółki rep. A (...) z 28.11.2014 r., k. 116-120)

Według KRS przedmiot działalności obu spółek jest niemalże tożsamy. Jako główny przedmiot działalności obu spółek wskazana jest produkcja konstrukcji metalowych i ich części, a ponadto produkcja wyrobów dla budownictwa z tworzyw sztucznych, produkcja pozostałych gotowych wyrobów metalowych, gdzie indziej niesklasyfikowana, realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków, roboty budowlane związane ze

wznoszeniem budynków, przygotowywanie terenu pod budowę, zakładanie stolarki budowlanej, malowanie i szklenie oraz wykonywanie konstrukcji i pokryć dachowych.

Dodatkowo odnośnie spółki (...) (...) sp. z o.o. jako przedmiot jej działalności wskazano produkcję metalowych elementów stolarki okiennej.

Natomiast odnośnie spółki komandytowej dodatkowo wskazano produkcję elementów stolarki budowlanej.

(dowód: wypisy z K.R.S. z dnia 20.01.2021r., k. 151-158 oraz pełne wypisy z K.R.S. z dnia 8.06.2021r., k. 141-150; umowa spółki rep. A (...) z 29.04.2014r., k. 111-115, umowa spółki rep. A (...) z 28.11.2014r., k. 116-120)

Obie spółki łączy umowa o współpracy zawarta w dniu 1.02.2015 r. na czas nieokreślony. Treścią tej umowy jest zobowiązanie sprzedaży przez (...) (...) sp. z o.o. konstrukcji stalowych, konstrukcji aluminiowych, pokryć z planek, stolarki PCV i aluminium do (...) (...) sp. z o.o. sp. k. (§ 2 umowy).

(dowód: akta kontroli (...) (...) sp. z o.o. Tom I – umowa o współpracy w zakresie sprzedaży z 1.02.2015r., k. 41-42)

Spółki (...) sp. z o.o. oraz (...) (...) sp. z o.o. sp. komandytowa współpracowały ze sobą nie tylko gospodarczo ale również wymieniały się pracownikami. (...) zatrudniały na podstawie umów o pracę oraz umów zlecenia, przy czym umowy zlecenia zawierano z pracownikami drugiej spółki. Odbywało się to „na krzyż” – na zasadzie wzajemności. Spółki udostępniały sobie wzajemnie swoich pracowników do umów zlecenia. A zatem pracownicy spółki komandytowej byli zatrudniani na podstawie umów zlecenia przez spółkę z o.o. i odwrotnie.

Przyczyną dodatkowego wzajemnego zatrudniania pracowników przez obie spółki na podstawie umów zlecenia było zwiększone zapotrzebowanie na pracę, wykraczające poza limit czasu pracy własnych pracowników. Pracownicy nie byli zatrudniani w godzinach nadliczbowych.

Umowy takie zawarto w szczególności z ubezpieczonymi M. C., Ł. C., M. W. (1) i M. W. (2).

(dowód: zeznania D. M., złożone na rozprawie w dniu 14.10.2020 r. w sprawie IV U 1167/19 – koperta, k. 83a oraz k. 82v; zeznania G. P., k. 82v-83; zeznania M. K., k. 83v)

W przypadku M. C. od 15 września 2015 roku łączyła ją umowa o pracę ze spółką spółce (...) (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w K., w ramach której była zatrudniona (kolejno) na stanowisku kosztorysanta (do 31 marca 2016 r.), kierownika działu sprzedaży (do 31 grudnia 2016 r.), asystenta projektanta (do 31 sierpnia 2017 r.) i ponownie kierownika działu sprzedaży.

Jej wynagrodzenie wynosiło odpowiednio: początkowo 1750 zł brutto, od 31.12.2015r. - 2.000 zł brutto, od 01.04.2016 r. - 2.200 zł, od 31.07.2017 r. - 3.000 zł brutto, a od 01.02.2019 r. - 3.500 zł brutto.

W ramach obowiązków pracowniczych, wykonywanych przez 8 godzin dziennie od 8 do 16, od poniedziałku do piątku, ubezpieczona miała zajmować się przygotowywaniem kosztorysów do budowy hal (jako kosztorysant), a później utrzymywała kontakt z klientami (jako kierownik sprzedaży) .

Jednocześnie, w okresie zatrudnienia w spółce (...) (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa, ubezpieczona M. C. w okresie od 8.01.2016 r. do 2.11.2016 r. zawierała umowy zlecenia ze spółką (...) (...) sp. z o.o. Umowy zawierane były na okresy miesięczne.

W umowach tych wskazano, że ich przedmiotem jest wykonywanie rysunków konstrukcji stalowych do potrzeb produkcyjnych, rysunków konstrukcji aluminiowych na potrzeby ofertowania stolarki okiennej ALU (ogrody zimowe), kosztorysu i rysunków na potrzeby produkcji inwestycji dot. A., rysunków na potrzeby produkcji planek, wyceny stolarki okiennej PCV do przekazanych przez zleceniodawcę zapytań ofertowych, rysunków konstrukcji stalowych oraz aluminiowych dla potrzeb produkcyjnych oraz sporządzenia wymaganej dokumentacji, wycen stolarki okiennej

PCV do przekazanych przez zleceniodawcę zapytań ofertowych, kosztorysu metodą własną na potrzeby produkcji i wykonania pokryć dachowych z plandek, m.in. w systemie termo-dach oraz rysunków na potrzeby produkcji.

Z tytułu wykonania powyższych umów zleceń M. C. uzyskała wynagrodzenie od zleceniodawcy w następujących kwotach brutto: (...) (58 godzin) – 2.406,59 zł; (...) (49 godzin) – 2.904,40 zł; (...) (60 godzin) – 3.343,96 zł, (...) (50 godzin) – 1.778,02 zł, (...) (51 godzin) – 1.813,19 zł; (...) (51 godzin) - 1.813,19 zł; (...) (52 godziny) - 1.849,45 zł; (...) – (50 godzin) 1.788,02 zł); (...) (62 godziny) – 2.939,56 zł; (...) (64 godziny) – 3.110,99 zł; (...) (80 godzin) – 5.595,60 zł.

Za znacznie mniejszą liczbę godzin wykonywanych na podstawie umów zlecenia ubezpieczona otrzymywała praktycznie równowartość swoich zarobków uzyskiwanych jako pracownik w pełnym wymiarze czasu pracy u swojego pracodawcy.

(dowód: akta osobowe M. C. plik I: umowa o pracę z 15.09.2015 r., k. 4B; umowa o pracę z 16.12.2015r., k. 13B; aneks do umowy o pracę z 31.12.2015r., k. 14B; aneks do umowy o pracę z 01.04.2016r., k. 15B; aneks do umowy o pracę z 30.12.2016r., k. 24B; aneks do umowy o pracę z 31.03.2017r., k. 30B; aneks do umowy o pracę z 01.09.2017 r., k. 36B, umowa o pracę z 18.12.2017 r., k. 41B; świadectwo pracy z 15.12.2017r., k. 1C; akta osobowe M. C. plik II: aneks do umowy o pracę z 01.02.2019 r., k. 56B; zeznania M. C., k. 100-100v akt sądowych, akta kontroli planowej (...) (...) sp. z o.o. tom I: umowy zlecenia wraz z rachunkami za ich wykonanie, k. 403-442)

Ł. C. od dnia 2 marca 2015 r. do 11 marca 2020 r. był zatrudniony na podstawie umowy o pracę na stanowisku kierownika budowy w pełnym wymiarze czasu pracy w spółce (...) (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółce komandytowej w K.. Jego wynagrodzenie wynosiło odpowiednio: początkowo 1.750 zł brutto, od dnia 31.03.2017 r. - 3.000 zł brutto miesięcznie.

W ramach obowiązków pracowniczych, wykonywanych przez 8 godzin dziennie od 7 do 15, od poniedziałku do piątku, Ł. C. zajmować się miał wykonywaniem typowych czynności kierownika budów realizowanych przez spółkę.

Jednocześnie, w okresie zatrudnienia w spółce (...) (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa, ubezpieczonego Ł. C. w okresie od 15.06.2016 r. do 1.05.2017 r. łączyły umowy zlecenia zawierane ze spółką (...) (...) sp. z o.o. w K. na okresy miesięczne. W umowach wskazano, że ich przedmiotem będzie nadzór nad wykonaniem i montażem w sposób samodzielny nadzoru nad montażem wiaty w hali produkcyjnej; nad wykonaniem zamówienia na stolarkę aluminiową Bar (...), H. K., M. G.; nad montażem stolarki okiennej PCV i aluminium, nad montażem hali namiotowej z przeznaczeniem na magazyn, wykonaniem obróbek blacharskich do wykończenia konstrukcji hal, nad przebudową wewnętrznych pomieszczeń hal produkcyjnych, wykonanie rysunków przebudowy dla potrzeb pomieszczeń socjalnych oraz montaż dodatkowej wentylacji na hali produkcyjnej; wykonanie rysunków technicznych oraz sporządzenie dokumentacji technicznej i protokołów (dot. G. T. Polska); nad kontrolą produkcji plandek; nad zgrzewaniem plandek; nad wykonaniem obróbek blacharskich do konstrukcji hali; nad montażem plandek; nad produkcją obróbek blacharskich na potrzeby produkcji stolarki okiennej; montażem blachy trapezowej na hali; nad wykonaniem poprawek na hali; nad przenoszeniem oraz wykonaniem montażu i wszelkimi pracami budowlanymi i wszelkimi pracami budowlanymi dotyczącymi hali; nadzoru nad wykonaniem pokrycia płytą warstwową hali; przygotowaniem produkcji plandek (wycena, zamówienia, wstępne projekty; nadzór nad wykonaniem montażu stolarki okiennej PCV oraz wykonaniu obróbek).

Z tytułu wykonania powyższych umów zleceń Ł. C. uzyskał wynagrodzenie od zleceniodawcy w następujących kwotach brutto: (...) (57 godzin) – 3.108,79 zł; (...) (46 godzin) – 3.224,18 zł; (...) (68 godzin) – 3.224,18 zł; (...) (87 godzin) – 3.816,48 zł; (...) (50 godzin) 3.259,34 zł; (...) (60 godzin) – 3.770,33 zł; (...) (60 godzin) - (...) 125,27 zł; (...) (56 godzin) - 3 651,65 zł; (...) (65 godzin) - (...) 006,59 zł; (...) (67 godzin) - 3 770,33 zł; (...) (65 godzin) - (...) 006,59 zł; (...) (60 godzin) - 3 271,43 zł; (...) (60 godzin) - 3 716,48 zł; (...) (55 godzin) 3 390,11 zł; (...) (60 godzin) - 3 982,42 zł; (...) (81 godzin) - 5 785,71 zł; 11;2016 (60 godzin) - (...) 268,13 zł; (...) (53 godziny) - 3 707,69 zł; (...) (68 godzin) - (...) 031,87 zł; (...) (48 godzin) - 3 414,29 zł; (...) (51 godzin) - 3 627,47 zł; (...) (30 godzin) - 2 134,07 zł; (...) (39 godzin) - 2 773,63 zł; (...) (47 godzin) - 3 342,86 zł.

Za znacznie mniejszą liczbę godzin wykonywanych na podstawie umów zlecenia ubezpieczony otrzymywał praktycznie równowartość swoich zarobków uzyskiwanych jako pracownik w pełnym wymiarze czasu pracy u swojego pracodawcy.

(dowód: akta osobowe Ł. C.: umowa o pracę z 02.03.2015r., k. 1B; aneks do umowy o pracę z 31.12.2015r., k. 19B; aneks do umowy o pracę z 30.08.2019r., k. 84B; świadectwo pracy z 11.03.2020 r., k. 2C; wypowiedzenie umowy o pracę z 09.03.2020 r., k. 1C; zeznania Ł. C., k. 99-99v akt sądowych, akta kontroli planowej (...) (...) sp. z o.o. tom I: umowy zlecenia wraz z rachunkami za ich wykonanie, k. 414-482)

M. W. (1) była zatrudniona w spółce (...) (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowej w K. od (...) maja 2015 roku do 31 marca 2020 roku na podstawie umowy o pracę na stanowisku asystentki zarządu w pełnym wymiarze czasu pracy. Od 01.01.2017 r. była zatrudniona na stanowisku dyrektora ds. organizacyjnych.

Jej wynagrodzenie wynosiło odpowiednio: początkowo 1.750 zł brutto, od dnia 31.12.2015 r. - 2.000 zł brutto, od 1.06.2016 r. (zmniejszenie wymiaru czasu pracy do 1/2 etatu) - 1.000 zł brutto, od 1.01.2017 r. (powrót do pełnego etatu) - 2.200 zł brutto, od 31.03.2017 r. (wymiar czasu pracy - 1/(...) etatu) 800 zł brutto, Następnie 2.000 zł (praca w wymiarze 1/2 etatu).

Do obowiązków M. W. (1) na podstawie umowy o pracę należało wykonywanie na rzecz pracodawcy czynności administracyjno-biurowych, jak obsługa sekretariatu, korespondencji, kalendarza spotkań. Pracowała w godzinach od 8.00 do 16.00.

Jednocześnie, w okresie zatrudnienia w spółce (...) (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa, w okresie od 15.06.2015 r. do 1.11.2015 r. M. W. (1) zawierała umowy zlecenia ze spółką (...) (...) sp. z o.o. w K. na okresy miesięczne. W umowach wskazano, że ich przedmiotem było wykonywanie prac porządkowych – sprzątanie biura firmy przy ulicy (...) oraz wykonywanie prac administracyjno-biurowych na rzecz sp. z o.o. (tj. zestawienie sprzedaży, fakturowanie, korespondencja, obieg dokumentów, dokumentacja kadrowa dotycząca pracowników tej spółki).

Z tytułu wykonania powyższych umów zleceń M. W. (1) uzyskała wynagrodzenie od zleceniodawcy w następujących kwotach brutto: 6/205 (53 godziny) – 1.193,41 zł; (...) (52 godziny) – 1.171,43 zł; (...) (54 godziny); (...) (40 godzin) – 1.185,71 zł; (...) (40 godzin) – 1.423,08 zł; (...) (50 godzin) 1.304,40 zł).

Za znacznie mniejszą liczbę godzin wykonywanych na podstawie umów zlecenia ubezpieczona otrzymywała praktycznie równowartość swoich zarobków uzyskiwanych jako pracownik w pełnym wymiarze czasu pracy u swojego pracodawcy.

(dowód: akta osobowe M. W. (1): umowa o pracę z 04.05.2015r., k. 1B; aneks do umowy o pracę z 31.12.2015 r., k. 19B; aneks do umowy o pracę z 01.06.2016r., k. 27B; aneks do umowy o pracę z 30.12.2016r., k. 39B; aneks do umowy o pracę z 31.03.2017r., k. 48B; aneks do umowy o pracę z 31.08.2019 r., k. 72B; świadectwo pracy z 31.03.2020 r., k. 2C; rozwiązanie umowy o pracę z 28.02.2020 r., k. 1C; zeznania M. W. (1), k. 99v-100 akt sądowych, akta kontroli planowej (...) (...) sp. z o.o. tom I: umowy zlecenia wraz z rachunkami za ich wykonanie, k. 552-565)

M. W. (2) była zatrudniona w spółce (...) (...) sp. z o.o. w K. od 20.08.2014 r. do 14.11.2019 r., na podstawie umowy o pracę na stanowisku specjalisty ds. sprzedaży stolarki okiennej w pełnym wymiarze czasu pracy, za wynagrodzeniem 1.680 zł brutto miesięcznie, od 31.12.2015 r. - 2.000 zł, a od 1.04.2017 r. 2.800 zł brutto miesięcznie.

M. W. (2) jako pracownik spółki, na podstawie zawartej z nią umowy o pracę zajmowała się pozyskiwaniem francuskojęzycznych klientów i ich obsługą. Na podstawie rozmów z klientem przygotowywała rysunek techniczny i kosztorys, który następnie przekazywała do technologa. Pracowała w godzinach od 8.00 do 16.00.

Jednocześnie w okresie zatrudnienia w spółce (...) (...) sp. z o.o. w okresie od 16.06.2015 r. do 2.11.2016 r. M. W. (2) zawierała umowy zlecenia ze spółką (...) (...) sp. z o.o. spółka komandytowa w K.. Umowy były zawierane na okresy

miesięczne. W umowach wskazano, że ich przedmiotem miało być wykonanie tłumaczeń z języka polskiego na język francuski – oferty na halę stalową, ofert reklamowych na hale namiotowe i stalowe, rysunków wyceny inwestycji G.H.S.M. ((...) Suisse M.), rysunków oraz korespondencji G.H.S.M., materiałów reklamowych oraz zredagowania strony internetowej, ofert dla celów handlowych oraz tłumaczenia tekstów do folderów reklamowych; prowadzenie spraw kadrowych pracowników (ewidencja czasu pracy) oraz utrzymanie czystości pomieszczeń biurowych i stanowisk pomocniczych; prowadzenie dokumentacji kadrowej pracowników (ewidencja czasu pracy) zakładanie teczek osobowych, wystawianie skierowań, rozliczanie delegacji, zwolnienia i urlopy, skierowania na badania B.H.P. oraz załatwianie spraw bieżących związanych z ZUS.

Z tytułu wykonania powyższych umów zleceń M. W. (2) uzyskała wynagrodzenie od zleceniodawcy w następujących kwotach brutto: (...) (74 godziny) – 1.315,39; (...) (80 godzin) – 1.423,08 zł; (...) (71 godzin) – 2.442,86 zł; (...) (41 godzin) – 1.315,38 zł; (...) (38 godzin) - 1.801,10 zł; (...) (52 godziny) – 2.465,93 zł; (...) (53 godziny) – 2.513,19 zł; (...) (30 godzin) – 1.067,03 zł; (...) (60 godzin) – 3.342,86 zł; (...) (51 godzin) – 2.297,80 zł; (...) (23 godziny) – 818,68 zł; (...) (23 godziny) – 818,68 zł; (...) (41 godzin) – 1.701,10 zł; (...) (43 godziny) – 1.784,62 zł; (...) (43 godziny) – 1.801,10 zł; (...) (47 godzin) – 1.950,55 zł; (...) (40 godzin) – 2.342,18 zł.

Za znacznie mniejszą liczbę godzin wykonywanych na podstawie umów zlecenia ubezpieczona otrzymywała praktycznie równowartość swoich zarobków uzyskiwanych jako pracownik w pełnym wymiarze czasu pracy u swojego pracodawcy.

(dowód: akta osobowe M. W. (2): umowa o pracę z 20.08.2014r., k. 10B; aneks do umowy o pracę z 01.10.2014r., k. 14B; aneks do umowy o pracę z 31.12.2014r., k. 17B; aneks do umowy o pracę z 31.12.2015r., k. 26B; aneks do umowy o pracę z 19.08.2016r., k. 39B; aneks do umowy o pracę z 31.03.2017r., k. 46B; świadectwo pracy z 14.11.2019r., k. 3C; rozwiązanie umowy o pracę z 12.09.2019 r., k. 1C; zeznania M. W. (2), k. 100v akt sądowych; akta kontroli planowej (...) (...) sp. z o.o. tom I: umowy zlecenia wraz z rachunkami za ich wykonanie, k. 379-416;)

W świetle powyższych ustaleń Sąd Apelacyjny uznał, że w stanie faktycznym niniejszej sprawy uzasadnione jest przyjęcie, iż ubezpieczeni w ramach zawartych umów cywilnoprawnych, wykonywali pracę na rzecz swojego pracodawcy w rozumieniu przepisu art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych.

Bez istotnego znaczenia w sprawie pozostaje fakt, iż formalnie wynagrodzenie ubezpieczonych za pracę wykonaną w ramach umów zlecenia było wypłacane przez zleceniodawcę. Podobnie drugorzędne znaczenie w kontekście dyspozycji art. 8 ust. 2a ustawy systemowej ma okoliczność, iż obie spółki są odrębnymi podmiotami prowadzącym działalność gospodarczą na własny rachunek i posiadającym własne numery KRS, REGON i NIP. W tym zakresie należy zwrócić uwagę na umowę współpracy łączącą odwołujące się spółki oraz wzajemne powiązania kapitałowo-osobowe między tymi spółkami. Sąd Apelacyjny, odmiennie niż Sąd Okręgowy, uznał również, że nie mogły mieć decydującego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy podnoszone przez płatników argumenty, że w ramach umów zlecenia ubezpieczeni wykonywać mieli inne prace niż w ramach zatrudnienia, gdyż profile działalności obu Spółek się różniły. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w realiach niniejszej sprawy przesłanki do zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej istniały niezależnie od rodzaju wykonywanych przez ubezpieczonych czynności wynikających z umów cywilnoprawnych oraz w ramach umów o pracę a także niezależnie od tożsamości rodzaju działalności prowadzonej przez pracodawcę i zleceniodawcę.

Zauważyć należy, że przepis art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, w części obejmującej zwrot „jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy”, był już przedmiotem rozstrzygnięć Sądu Najwyższego, a także sądów powszechnych. Linia orzecnicza Sądu Najwyższego i sądów powszechnych (przede wszystkim sądów apelacyjnych) pozwala na rozstrzygnięcie pojawiających się na tle omawianej regulacji wątpliwości interpretacyjnych przy użyciu powszechnie przyjętych metod wykładni. Do metod tych należy nie tylko wykładnia językowa, lecz także wykładnia celowościowa, gdy przepis jest sformułowany niewystarczająco precyzyjnie.

Sąd Apelacyjny zwrócił zatem uwagę, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, iż istotny dla zrekonstruowania normy prawnej wynikającej z art. 8 ust. 2a ustawy systemowej zwrot „wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy”, użyty w odniesieniu do pracy świadczonej przez pracownika na podstawie umowy zawartej z osobą inną niż pracodawca, wymaga uwzględnienia w każdej indywidualnej sprawie kontekstu faktycznego, który ma (może mieć) istotne znaczenie dla wykładni tego przepisu z uwagi na jego nieostre brzmienie, które skłania do stosowania wykładni celowościowej w szerszych granicach niż w innych kategoriach spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Wskazuje się, że w praktyce stosowania tego przepisu występują sytuacje, w których organy władzy publicznej, przede wszystkim Zakład Ubezpieczeń Społecznych, podejmują decyzje o przypisaniu pracodawcy obowiązków płatnika składek, mimo że pracownik wykonywał świadczenie na rzecz innego podmiotu niż pracodawca, a tylko układ stosunków faktycznych, niekiedy nieobjętych zamiarem ani wiedzą pracownika i jego pracodawcy sprawił, że efekt tego świadczenia w całości lub w części trafił do pracodawcy. Na ten kontekst faktyczny zwraca się uwagę w wielu orzeczeniach Sądu Najwyższego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się w tym zakresie w szczególności, że art. 8 ust. 2a ustawy systemowej rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie to dotyczy dwóch sytuacji. Pierwszą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z wymienionych umów prawa cywilnego, przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy. Drugą, jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która umowę taką zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Przesłanką decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest to, że – będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą – jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej, zawartej z nim samym lub inną osobą. W konsekwencji, nawet gdy osoba ta (pracownik) zawarła umowę cywilnoprawną z osobą trzecią, to pracę w jej ramach wykonuje faktycznie dla swojego pracodawcy (uzyskuje on rezultaty jej pracy w różnej formie np. przez obniżenie kosztów pracy). Pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy. Obowiązki płatnika powinny obciążać podmiot, na rzecz którego praca w ramach umowy cywilnoprawnej jest faktycznie świadczona i który w związku z tym uzyskuje jej rezultaty, unikając obciążeń i obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy (tak uchwała Sądu Najwyższego z 2 września 2009 r., II UZP 6/09)

Spełnienie przesłanki z art. 8 ust. 2a ustawy systemowej w postaci „wykonywania pracy na rzecz pracodawcy”, oznacza możliwość wykorzystania przez pracodawcę w przyszłości korzyści pośrednich, będących efektem pracy pracownika. Pojęcie korzyści nie powinno być rozumiane statycznie, jako bezpośredni w danym momencie konkretny efekt działań pracownika, realizowany w „trójkącie umów” (umowa o pracę, umowa zlecenia, umowa o współpracy między pracodawcą i zleceniodawcą). Należy przypisać jej opcję dynamiczną, przez autonomiczne rozumienie korzyści, które w momencie rozpoczęcia działań nie są jeszcze widoczne, jednak mogą się ujawnić w przyszłości. Możliwość przypisania działania „na rzecz pracodawcy” jest tym większa, im silniej rodzaj pracy pozostaje w funkcjonalnym związku z podstawowymi obowiązkami ze stosunku pracy. Sięganie po art. 8 ust. 2a ustawy systemowej ma miejsce w razie przysporzenia materialnej (niematerialnej) korzyści pracodawcy, bez względu na to, czy pracownik wykonuje w ramach umowy cywilnoprawnej i umowy o pracę na rzecz swojego pracodawcy pracę tego samego rodzaju czy też inną (zob. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 21 kwietnia 2015 r., III AUa 640/14, LEX nr 177137 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 25 lutego 2015 r., III AUa 1568/14, LEX nr 1668573). Odnoszenie pojęcia „wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy” do rezultatu pracy jest niewątpliwie prawidłowe, co zresztą podkreślono w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z 2 września 2009 r., II UZP 6/09. Chodzi więc o przysparzanie korzyści pracodawcy, które należy rozumieć nie tylko jako rzeczywisty zysk już w momencie świadczenia pracy przez pracownika, lecz oceniać przez pryzmat potencjalnych zysków (spodziewanych, wysoce prawdopodobnych), jakie w niedalekiej przyszłości przyniesie praca danej osoby, nawet wówczas, gdy jest to praca zespołowa, w której wyodrębnienie pojedynczego rezultatu pracy nie składa się na gotowy produkt, moduł, system.

Podobnie w wyroku z dnia 9 listopada 2021 r. (...) 72/21 Sąd Najwyższy, cytując inny swój wyrok z dnia 25 maja 2010 r., I UK 354/09, LEX nr 602211 wskazał, że sięganie po art. 8 ust. 2a ustawy systemowej ma miejsce w razie przysporzenia materialnej (lub nawet niematerialnej) korzyści pracodawcy, bez względu na to, czy pracownik wykonuje w ramach umowy cywilnoprawnej i umowy o pracę na rzecz swojego pracodawcy pracę tego samego rodzaju, czy też inną. Nadto, powinien istnieć bezpośredni związek między korzyścią pracodawcy, która jest wymierna i związana z realizacją celów statutowych, a pracami wykonywanymi przez jego pracowników na podstawie umów cywilnoprawnych zawieranych z innym podmiotem. Tego rodzaju wnioski zmierzają do uchwycenia faktu, że pracodawca - wskutek podwykonawstwa - zawłaszcza w ostatecznym rozrachunku rezultat pracy wykonanej przez swego pracownika: często dana praca zostaje wykonana w siedzibie pracodawcy, w miejscu i czasie przez niego wskazanym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2019 r., II UK 477/17, w którym stwierdzono, że zleceniobiorca wykonuje pracę „na rzecz pracodawcy” i podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik, jeżeli czynności wykonywane na rzecz zleceniodawcy, którego jedynym współnikiem jest pracodawca zleceniobiorcy, przynoszą jakkolwiek korzyść temu pracodawcy, np. przez nabycie od spółki zależnej praw do oprogramowania powstałego w wyniku wykonania umowy zlecenia - art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych).

W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 26 sierpnia 2021 r., III UZP 3/21, Legalis nr 2601864, zajęto stanowisko, że pojęcie „wykonuje pracę na rzecz pracodawcy”, o którym mowa w art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, obejmuje wykonywanie umowy zlecenia (innej umowy o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy dotyczące zlecenia) zawartej przez pracownika z przedsiębiorcą prowadzącym sprzedaż towarów jego pracodawcy (np. przez Internet), z którym przedsiębiorca ten powiązany jest osobowo lub kapitałowo, także wtedy, gdy zakres obowiązków wynikających z umowy zlecenia jest odmienny od obowiązków objętych umową o pracę, a miejsce wykonywania umowy zlecenia znajduje się poza miejscem świadczenia umowy o pracę.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych podkreśla się nadto, że art. 8 ust. 2a ustawy systemowej wychodzi naprzeciw ograniczaniu czy też próbom obchodzenia przez pracodawców praw pracowniczych wskutek omijania bezwzględnych przepisów prawa pracy w szczególności w zakresie pracy w godzinach nadliczbowych. Zwraca się uwagę na problem zatrudniania pracowników poza normalnym czasem pracy na podstawie umów cywilnoprawnych przy pracach tego samego rodzaju co prace objęte stosunkiem pracy, a więc obchodzenia przepisów prawa dotyczących czasu pracy w godzinach nadliczbowych oraz składek na ubezpieczenie społeczne (por. wyrok Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2000 r., II UKN 523/99, OSNAPiUS 2002 nr 1, poz. 22). Podnosi się także, że włączenie w tę konstrukcję prawną dodatkowego podmiotu jako formalnego kontrahenta pracownika (np. w charakterze zleceniodawcy) nie powinno mieć większego znaczenia, skoro ostatecznym beneficjentem pracy jest nadal ten sam pracodawca, korzystający z pracy pracownika. Znaczenie ma tu też zmniejszenie „oskładkowania” przychodów z pracy, na czym z kolei pracownik straci w przyszłości, gdy zrealizuje się ryzyko ubezpieczeniowe związane ze zdrowiem lub starością. Podkreśla się również, że art. 8 ust. 2a ustawy systemowej spełnia cele nie tylko z zakresu ubezpieczeń społecznych, a rozwiązania przyjęte na gruncie tej regulacji mają swoje racjonalne uzasadnienie, łączone z przeciwdziałaniem instrumentalnemu wykorzystywaniu przepisów prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z 16 maja 2014 r., II UK 444/13, LEX nr 1508967 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z (...) września 2018 r., III AUa 799/18, LEX nr 2932487). W tym zakresie w orzecznictwie wskazuje się w szczególności, że ratio legis wprowadzenia regulacji art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych było dążenie do ograniczenia korzystania przez pracodawców z umów cywilnoprawnych celem zatrudnienia własnych pracowników dla realizacji tych samych zadań, które wykonują oni w ramach łączącego strony stosunku pracy, a to celem ominięcia w ten sposób ograniczeń wynikających z ochronnych przepisów prawa pracy (m.in. w zakresie czasu pracy) oraz obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne od tychże umów. Chodziło również o ochronę pracowników przed skutkami fluktuacji podmiotowej po stronie zatrudniających w trakcie procesu świadczenia pracy, polegającej na przekazywaniu pracowników przez macierzystego pracodawcę innym podmiotom (podwykonawcom), którzy zatrudniają tychże pracowników w ramach umów cywilnoprawnych w ogóle nieobjętych obowiązkiem ubezpieczeń społecznych (umowa o dzieło) lub zwolnionych z tego obowiązku w zbiegu ze stosunkiem pracy (umowa agencyjna, zlecenia lub inna umowa o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy o zleceniu). Celem art. 8 ust. 2a ustawy

systemowej było wzmocnienie ochrony pracownika, któremu dodatkowo czynności pracodawca byłby zobowiązany powierzyć w ramach godzin nadliczbowych, a tym samym zapłacić zwiększone wynagrodzenie wraz ze składką na ubezpieczenie społeczne. Omawiany przepis ma zapobiegać pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z innym podmiotem i wykonywaniu pracy na rzecz podmiotu, z którym dana osoba zawarła umowę o pracę. Z celu tego wyprowadzono założenie, że ma on służyć zapobieganiu tworzeniu spółek córek oraz zmwom firm w celu zatrudniania tych samych osób na podstawie umów o pracę przez jedną firmę i umów cywilnoprawnych przez drugą firmę. Regulacja ustawy systemowej ma demotywować pracodawcę przed dodatkowym zatrudnianiem własnych pracowników w ramach umów cywilnoprawnych, a zwłaszcza przed przekazywaniem ich innym podmiotom gospodarczym celem zawarcia z nimi umów cywilnoprawnych realizowanych na swoją rzecz (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 sierpnia 2021 r., III UZP 3/21 wyrok SN z dnia z dnia 9 listopada 2021 r. (...) 72/21).

Również w orzecznictwie sądów apelacyjnych wielokrotnie rozważano rozumienie pojęcia „wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy” użytego w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Przykładowo w wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 22 stycznia 2020 r., III AUa 670/19 (LEX nr 2977280) przyjęto, że cel art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, jakim było zapobieganie pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z innym podmiotem i faktycznym wykonywaniu pracy na rzecz podmiotu, z którym dana osoba zawarła umowę o pracę, powinien być osiągnięty również w przypadku nadużycia pracodawcy, polegającego np. na tworzeniu spółek-córek oraz zmwom firm w celu zatrudniania tych samych osób na podstawie umów o pracę przez jedną firmę i umów cywilnoprawnych przez drugą firmę. Ten nieakceptowany przez ustawodawcę cel może demonstrować się brakiem czytelnego podziału prac na wykonywane w ramach poszczególnych więzi zatrudnienia czy sztucznym podziałem jednego zadania roboczego między różne więzi zatrudnienia z różnymi podmiotami. Z kolei w wyroku z 29 stycznia 2020 r., III AUa 1085/19 (LEX nr 2977267) Sąd Apelacyjny we Wrocławiu uznał, że nie można wykluczyć zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej w sytuacji, gdy pracodawca nie uzyskuje bezpośrednio korzyści z wykonywania przez ubezpieczonego pracy w ramach umowy cywilnoprawnej ani też w sytuacji, gdy ubezpieczony pracę tę wykonuje zarówno na rzecz pracodawcy, jak i na rzecz podmiotu, z którym zawarł umowę cywilnoprawną. Przepis ten stanowi o wykonywaniu pracy „na rzecz” pracodawcy, a nie o wykonywaniu pracy „na korzyść” pracodawcy ani też „wyłącznie na rzecz” pracodawcy. Korzyść z pracy pracownika zatrudnionego równoległe na podstawie umowy cywilnoprawnej mogą odnosić zarówno pracodawca, jak i zleceniodawca.

Również w doktrynie zwrócono uwagę, że omawiany problem daje podstawę do przyjęcia szerokiego znaczenia terminu „na rzecz pracodawcy”. Uzasadnia to cel i funkcja przypisane omawianej regulacji. Określenie to pozostaje synonimem „w interesie pracodawcy”. W rezultacie punkt ciężkości został przesunięty na korzystanie z efektu pracy. Nie ma znaczenia, czy w trakcie procesu pracy ubezpieczony pozostawał pod kierownictwem pracodawcy, czy korzystał z jego majątku, jak też czy pozostawał względem swojego pracodawcy w jakiegokolwiek relacji. Ważne jest jedynie, czy beneficjentem jego pracy w ostateczności był pracodawca (np. przez obniżenie kosztów pracy). Nadanie takiego znaczenia terminowi „na rzecz pracodawcy” jest uzasadnione, jeśli zważyć na aspekt podmiotowy, który jest decydujący przy wykładni art. 8 ust. 2a ustawy systemowej (P. P., Obowiązek zapłaty składek a definicja pracownika w prawie ubezpieczeń społecznych, Monitor Prawa Pracy 2011 nr 6, s. 291 - 294). W doktrynie podkreśla się też, że zwrot „wykonywanie pracy” jest czymś innym niż jej „świadczenie”. Wykonywanie pracy to każda ukierunkowana wolą działalność człowieka (zob. P. Czarnecki, Ubezpieczenie społeczne - dodatkowe zatrudnienie, glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2010 r., III UZP 6/16, OSP 2017 nr 7 - 8, poz. 66). W tym ujęciu „wykonywanie pracy” jest pojęciem szerszym (bardziej pojemnym) niż „świadczenie pracy”.

Podsumowując powyższe rozważania przyjąć należy, że regulacja ustawy systemowej ma w szczególności zapobiegać zatrudnianiu pracowników na podstawie umów cywilnoprawnych, z których przychód nie będzie podlegał „oskładkowaniu” (ze względu na przepisy dotyczące zbiegu tytułów ubezpieczenia – art. 9 ustawy systemowej), co wiąże się z procederem umożliwiania przez pracodawcę zatrudniania własnych pracowników przez inne podmioty gospodarcze (w szczególności powiązane kapitałowo, organizacyjnie, ekonomicznie i personalnie z pracodawcą) na podstawie umów prawa cywilnego, chociaż praca wykonywana na podstawie tych umów przez własnych pracowników wiąże się z przysporzeniem korzyści (ekonomicznych) pracodawcy. Cel ten leży u podstaw torującej sobie drogę

w orzecznictwie ekstensywnej wykładni art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, a zwłaszcza takiego rozumienia zwrotu „praca wykonywana na rzecz pracodawcy”, zgodnie z którym jest to każda praca, której rezultat „zawłaszcza” pracodawca w ostatecznym rozrachunku pracy wykonywanej przez swojego pracownika, bez względu na rodzaj czynności wykonywanych przez pracownika wynikających z zawartej z osobą trzecią umowy cywilnoprawnej oraz niezależnie od tożsamości rodzaju działalności prowadzonej przez pracodawcę i osobę trzecią (por. wyrok Sądu Najwyższego z 3 października 2017 r., II UK 488/16, LEX nr 2361596). Przyjęcie wykładni celowościowej pozwala na ujednoczenie rozumienia art. 8 ust. 2a ustawy systemowej w orzecznictwie mierzącym się z różnorodnymi stanami faktycznymi.

Odnosząc powyższe rozważania do ustalonego w niniejszej sprawie stanu faktycznego, Sąd Apelacyjny odmiennie niż Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zakwestionowania prawidłowości zastosowania przez organ rentowy w stosunku do odwołujących się normy zawartej w art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że całokształt okoliczności sprawy, w tym sposób i zakres współpracy pomiędzy obiema spółkami, udostępnianie na zasadzie wzajemności pracowników do umów zlecenia na wykonywanie prac wykraczające poza limit czasu pracy własnych pracowników, przy oczywistym istnieniu tożsamości składu osobowego obydwu spółek, a także wysokość uzyskiwanych przez ubezpieczonych zarobków na podstawie umowy o pracę (w granicach minimalnego wynagrodzenia przewidzianego przepisami prawa) i znacznie wyższego w przeliczeniu na godzinę pracy wynagrodzenia wypłacanego z tytułu umów o świadczenie usług, uprawnia do przyjęcia, iż w istocie praca świadczona w spornym okresie przez ubezpieczonych w ramach umów zlecenia odbywała się w niepodzielnym interesie obydwu spółek i wzbogacała obydwie spółki.

Z materiału dowodowego wynikało bowiem jednoznacznie, że w niniejszej sprawie wystąpił swoisty trójkąt umów, który obejmował dwie spółki - z o.o. oraz komandytową, powiązane ze sobą osobowo, kapitałowo oraz gospodarczo (umową o współpracy), zatrudniające pracowników na podstawie umów o pracę oraz umów zlecenia - zawartych pomiędzy jedną spółką a pracownikami drugiej spółki. Przy czym zatrudnienie takie odbywało się „na krzyż” – na zasadzie wzajemności. Spółki udostępniały sobie wzajemnie swoich pracowników do umów zlecenia. A zatem pracownicy spółki komandytowej byli zatrudniani na podstawie umów zlecenia przez spółkę z o.o. i odwrotnie przy czym nieoskładkowane wynagrodzenie z tytułu umów zlecenia oscyloowało w granicach płacy na etacie przy znacznie mniejszej liczbie godzin.

Z materiału dowodowego wynikało przy tym, że przyczyną dodatkowego wzajemnego zatrudniania swoich pracowników przez obie spółki było zwiększone zapotrzebowanie na pracę, wykraczające poza limit czasu pracy własnych pracowników przy czym pracodawca nie podjął nawet próby zatrudnienia własnych pracowników w godzinach nadliczbowych powierzając prace, wykonywane przez osoby świadczące usługi. Prace powierzone do wykonania zleceniobiorcom stanowiły kontynuację pracy, jaką pracownicy poszczególnych spółek świadczyć by musieli w godzinach nadliczbowych. I tak w dniu (...) listopada 2020 r. w trakcie rozprawy przed Sądem Okręgowym w Koszalinie /00:13:53/ członek zarządu i współwłaściciel spółek (...) oświadczył, że: „... Chodziło o ustabilizowanie się sytuacji obu spółek w okresie przejściowym. Potem z tych umów zrezygnowaliśmy Zatrudnienie pracowników na zasadzie godzin nadliczbowych nie wniosłoby nic, bo nie zaspokoiłoby naszych potrzeb, **a były limity tych godzin ...**”. Z oświadczenia D. M. (sygn. akt IV U 1167/19, z dnia 14 października 2020 r., 00:37:15) wynika, że: „ ... Rzeczywiście była praktyka dodatkowego zatrudniania pracowników na podstawie umowy zlecenia. To była okresowa praktyka. Ona miała miejsce w latach 2015-2016 i skończyła się długo przed kontrolą ZUS. Ona wynikała z bardzo dynamicznego rozwoju obu spółek. Była bardzo duża sprzedaż, a tym samym duża skala produkcji i zapotrzebowanie na pracowników. Praca w godzinach nadliczbowych przez pracowników nic by nam nie dała. Poza tym pracownik wolał popracować 8 godzin i pójść na przysłowiową fuchę, gdzie zarobi więcej... Aktualnie zatrudniamy pracowników tylko na podstawie umowy o pracę ...”

Z powyższego wynika, że wzajemne udostępnianie pracowników, z którymi zawierano umowy zlecenia miało na celu przede wszystkim umożliwienie płatnikom uniknięcia konieczności przestrzegania przepisów o godzinach nadliczbowych i innych ograniczeń i obciążeń wynikających z przepisów prawa pracy a także obniżenia kosztów

pracy w związku z e zbiegiem ubezpieczeń z tytułu umowy o pracę i umowy zlecenia. Sąd Apelacyjny w tym miejscu nadmienia, że zasadniczo istniała możliwość, żeby pracownicy każdej ze spółek zamiast pracować na rzecz innej spółki na podstawie umowy zlecenia, pracowali nadal na rzecz swojego pracodawcy, tyle że w ramach ewentualnych godzin nadliczbowych. Pracodawcy mogli nadto rozważyć ewentualne zatrudnienie dodatkowych pracowników, czy wprowadzenie np. dwuzmianowego czasu pracy. Żadnej z takich opcji jednak nie wybrali. Zamiast tego umówili się na wzajemne udostępnianie sobie pracowników w ramach umów o świadczenie usług. W ten sposób pracodawcy unikali konieczności przestrzegania przepisów o godzinach nadliczbowych, jak również unikali obowiązków publicznoprawnych związanych z opłacaniem składek od całego należnego pracownikom wynagrodzenia za wykonane prace. Z powyższego wynika zatem, że zawarcie umów cywilnoprawnych było zabiegiem zmierzającym do obniżenia kosztów pracy, obciążających pracodawcę i zleceniodawcę. Jak już wyżej wskazano, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że takie działanie uprawnia do przyjęcia, że praca wykonywana jest w takiej sytuacji na korzyść pracodawcy w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej.

Celem art. 8 ust. 2a ustawy systemowej jest wzmocnienie ochrony pracownika, któremu dodatkowe czynności pracodawca byłby zobowiązany powierzyć w ramach godzin nadliczbowych, a tym samym zapłacić zwiększone wynagrodzenie wraz ze składką na ubezpieczenie społeczne. Omawiany przepis ma zapobiegać pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z innym podmiotem i wykonywaniu pracy na rzecz podmiotu, z którym dana osoba zawarła umowę o pracę. Taka zaś – niedopuszczalna - sytuacja wystąpiła w niniejszej sprawie.

W analizowanym przypadku pracodawcy w wyniku wzajemnego udostępniania sobie pracowników do wykonywania prac na podstawie umów zlecenia osiągalni przy tym niewątpliwie wymierne korzyści - unikając obciążeń i obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy i prawa ubezpieczonego i tym samym ograniczając koszty prowadzonej działalności gospodarczej. W tym miejscu nadmienić można, że stwierdzenia, że to pracodawca był beneficjentem pracy świadczonej w ramach stosunku cywilnoprawnego zawartego z innym podmiotem, nie wyklucza również fakt czerpania korzyści z czynności zleceniobiorcy przez zleceniodawcę. W każdym przypadku działanie takie służy również osobie trzeciej, działającej w celu osiągnięcia zysku. W uzasadnieniu wyroku z 10 marca 2015 r., II UK 123/14 (LEX nr 1959543) Sąd Najwyższy przyjął, że zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej nie wyklucza działanie przez pracownika w niepodzielnym interesie obu podmiotów (pracodawcy i zleceniodawcy).

Niezależnie od powyższego Sąd Apelacyjny powziął wątpliwości odnośnie tego, czy profile działalności obu spółek faktycznie nie były tożsame.

Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że wspólnicy wskazywali, że w praktyce spółka (...) (...) sp. z o.o. zajmować się miała produkcją i sprzedażą okien z aluminium i PCV oraz plandek, natomiast spółka komandytowa zajmować się miała produkcją hal namiotowych i z konstrukcji stalowych.

W kontekście powyższego zauważyć należy, że M. C. zatrudniona na umowie o pracę w spółce (...) (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa (zajmującej się według twierdzeń wspólników produkcją hal namiotowych i z konstrukcji stalowych) w ramach zlecenia dla spółki (...) (...) sp. z o.o. w K. (zajmującej się według wspólników produkcją i sprzedażą okien z aluminium i PCV oraz plandek) miała m.in. wykonywać rysunki konstrukcji stalowych oraz aluminiowych dla potrzeb produkcyjnych oraz sporządzać wymaganą dokumentację.

Co więcej Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że Ł. C. zatrudniony w spółce (...) (...) sp. z o.o. sp. k. w K. (a zatem spółce, która według wspólników zajmowała się produkcją hal namiotowych i z konstrukcji stalowych), w ramach umowy zlecenia na rzecz spółki z o.o. (która według wspólników zajmowała się produkcją i sprzedażą okien z aluminium i PCV) miał wykonywać nadzór nad montażem wiaty w hali produkcyjnej; nad montażem hali namiotowej z przeznaczeniem na magazyn, wykonaniem obróbek blacharskich do wykończenia konstrukcji hal, nad przebudową wewnętrznych pomieszczeń hal produkcyjnych, rysunki przebudowy dla potrzeb pomieszczeń socjalnych oraz montaż dodatkowej wentylacji na hali produkcyjnej; wykonanie rysunków technicznych oraz sporządzenie dokumentacji technicznej i protokołów (dot. G. T. Polska); montażem blachy trapezowej na hali; nad wykonaniem poprawek na hali; nad

przenoszeniem oraz wykonaniem montażu i wszelkimi pracami budowlanymi i wszelkimi pracami budowlanymi dotyczącymi hali, a także nadzór nad wykonaniem pokrycia płytą warstwową hali.

Skoro rysunki M. C. miały dotyczyć konstrukcji stalowych oraz aluminiowych dla potrzeb produkcyjnych (nie miały wiele wspólnego z profilem działalności zleceniodawcy) to w przypadku tej ubezpieczonej prace wykonywane na podstawie zlecenia były pracami wykonywanymi na rzecz pracodawcy. Podobnie, jeśli Ł. C. miał nadzorować budowę i przebudowę hali, tj. wykonywać tradycyjne czynności kierownika budowy, to zakres jego czynności na rzecz zleceniodawcy nie odbiegał od tego, jaki obejmowała jego umowa o pracę.

Co więcej M. W. (1) zatrudniona w (...) (...) sp. z o.o. sp. k. w K. wykonywała w ramach zlecenia w (...) (...) sp. z o.o. m.in. dokumentację kadrową dotyczącą pracowników tej spółki, zaś zatrudniona w (...) (...) sp. z o.o. w K. M. W. (2) podobne czynności w ramach zlecenia wykonywała na rzecz (...) (...) sp. z o.o. sp. k. (prowadzenie dokumentacji kadrowej pracowników, ewidencja czasu pracy, zakładanie teczek osobowych, wystawianie skierowań, rozliczanie delegacji, zwolnienia i urlopy, skierowania na badania B.H.P. oraz załatwianie spraw bieżących związanych z ZUS).

Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że nawet dając wiarę wyjaśnieniom ubezpieczonych i płatników składek w tym zakresie, w świetle ustaleń dotyczących przedmiotów umów zawieranych z M. C. i Ł. C. można nabrać uzasadnionych wątpliwości co do faktycznego przedmiotu działalności obu spółek. Zaś krzyżujące się zadania (wykonywane w ramach zlecenia) M. W. (1) i M. W. (2) wykonywane na rzecz dwóch różnych spółek wskazują wprost, że płatnicy składek wyraźnie dążyli do oszczędności unikając zatrudnienia do spraw kadrowych w każdej ze spółek odpowiedniej osoby.

W ocenie Sądu Apelacyjnego uzasadnionym wydaje się przyjęcie, że wskazywany przez wspólników podział profili działalności obu spółek miał na celu jedynie stworzenie mylnego wrażenia odrębności obu spółek. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w realiach niniejszej uzasadnione jest przyjęcie, że doszło do wskazywanej przez Sąd Najwyższy w przywołanym wyżej wyroku z dnia z dnia 9 listopada 2021 r. (...) 72/21 swoistej „umowy” firm w celu zatrudniania tych samych osób na podstawie umów o pracę przez jedną firmę i umów cywilnoprawnych przez drugą firmę w celu uniknięcia ograniczeń wynikających z ochronnych przepisów prawa pracy (m.in. w zakresie czasu pracy) oraz obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne od tychże umów.

Sąd Apelacyjny na zakończenie podkreśla, że nie kwestionuje możliwości powierzania określonych czynności osobom zatrudnianym w ramach stosunków cywilnoprawnych, jednak musi się to odbywać z poszanowaniem porządku prawnego, w szczególności w zakresie wywiązywania się z zobowiązań publiczno-prawnych. Płatnicy to przedsiębiorcy prowadzący profesjonalną działalność, z którą wiążą się określone obowiązki publicznoprawne tj. podatkowe i zobowiązania na rzecz ZUS. Rzetelna realizacja obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne jest okolicznością, która nie mogła być pomijana przy ocenie natury prawnej umów, na podstawie których przyjmowano pracę. Przedsiębiorca może zatrudniać osoby fizyczne nie tylko na podstawie umów o pracę, ale także w oparciu o umowy cywilnoprawne. Jednakże sytuacja, w której pracodawcy dla realizacji bieżących celów gospodarczych udostępniają sobie wzajemnie swoich pracowników, aby tym sposobem zmniejszyć obciążenia składkowe i tym samym nie zrealizować w całości zobowiązań publiczno-prawnych, jednoznacznie wskazuje na zamiar pracodawcy uniknięcia zobowiązań publiczno-prawnych oraz pokrzywdzenia zatrudnianych przez nich osób, dla których w konsekwencji będą ustalane w przyszłości emerytury w niższych wysokościach. Dążenie do optymalizacji kosztów działalności gospodarczej nie może odbywać się z pominięciem reguł ubezpieczenia społecznego, bowiem obie wartości nie pozostają względem siebie w hierarchicznej zależności. Potrzebny jest rozsądny kompromis, który uchwyci słusze interesy ubezpieczonych, interes Państwa w zabezpieczeniu obowiązków składkowych, nie tamując rozwoju przedsiębiorczości. Problem uiszczania składek nie dotyczy tylko wykreowania zbiegu tytułów ubezpieczenia społecznego, lecz także coraz bardziej powszechnego zawierania umów o dzieło i zachęcania do samozatrudnienia. Nie ma on tylko konotacji w prawie krajowym; judykaturze znane są przykłady dotyczące rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE. L. 2004.166.1), na gruncie którego dochodzi do wykorzystywania różnic w obciążeniach składkowych poszczególnych państw. Chodzi o tak zwane „firmy skrzynki”, czy też podmioty zajmujące się wyłącznie delegowaniem pracowników do wykonywania pracy na terytorium innego państwa członkowskiego (por. wyrok (...) z

dnia 10 lutego 2000 r., C-202/97). Z tego względu interwencjonizm państwa w tej kwestii nie może być poczytywany za wadę; o jego zakresie decydują konkretne stany faktyczne, w których sądy powszechne i Sąd Najwyższy analizowały termin „na rzecz pracodawcy”, zawarty w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej

Reasumując, w ocenie Sądu Apelacyjnego treść zawartych przez ubezpieczonych ze spółkami umów cywilnoprawnych, okoliczności ich zawarcia i wykonania prowadzą do wniosku, że ich przedmiotem było świadczenie pracy przez ubezpieczonych na rzecz pracodawcy w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, a w konsekwencji zgodnie z art. 8 ust. 2a w związku z art. 18 ust. 1a ustawy systemowej w podstawie wymiaru składek z umowy o pracę należało uwzględnić również przychody z umów zawartych przez zainteresowanych z ubezpieczonym o świadczenie usług.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił odwołania.

Jako że odwołania oddalono, ostatecznie za przegrywających sprawę należało uznać odwołujących się, co wymusiło również zmianę rozstrzygnięcia o kosztach procesu w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

Zgodnie z treścią przepisu art. 98 k.p.c., strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Przy czym, zgodnie z treścią art. 102 k.p.c., w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepisy kodeksu postępowania cywilnego statuują tym samym zasadę, że wprawdzie wynik procesu z reguły decyduje o obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, niemniej nie jest to obowiązek nieograniczony i podlega ocenie z punktu widzenia zasad słuszności. Kodeks nie konkretyzuje pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych”, pozostawiając ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi (por. m.in. postanowienie SN z dnia 20 grudnia 1973 roku, II CZ 210/73, Lex, nr 7366). Zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej (por. postanowienie SN z dnia 14 stycznia 1974 roku, sygn. akt II CZ 223/73, LEX nr 7379). Do wypadków szczególnie uzasadnionych w rozumieniu art. 102 k.p.c. można także zaliczyć sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu sądu (por. postanowienie SN z dnia 1 września 1973 roku, sygn. akt I CZ 122/73, OSNC 1974/98). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego. Na kanwie powyższych rozważań stwierdzić należy, że w niniejszej sprawie wystąpiły przesłanki do częściowego odstąpienia od obciążania odwołujących się kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej w oparciu o art. 102 k.p.c..

W konsekwencji Sąd Apelacyjny na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. zasądził od (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w K. – jako spółki przegrywającej co do 3 z czterech pracowników, których sprawa dotyczy - kwotę 1350 zł, od (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. (sprawa dotyczyła 1 pracownika) kwotę 900 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu - odstępując od obciążenia tymi kosztami w pozostałym zakresie, zaś od M. W. (1), Ł. C., M. W. (2) i M. C. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. zasądził kwoty po 180 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu odstępując od obciążenia ich tymi kosztami w pozostałym zakresie. Byli oni bowiem wyłącznie pracownikami, którzy skorzystali z możliwości dorobienia do niewysokiej pensji u pracodawcy przez zatrudnienie w innej spółce powiązanej z nim kapitałowo i osobowo.

Odwołujących należy uznać za przegrywających również w postępowaniu apelacyjnym. W konsekwencji Sąd Apelacyjny zasądził od (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w K. oraz (...) (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. kwoty po 450 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w instancji odwoławczej odstępując od obciążenia tymi kosztami w pozostałym zakresie. Sąd Apelacyjny odstąpił natomiast w całości od obciążenia M. W. (1), Ł. C., M. W. (2) i M. C. kosztami zastępstwa procesowego instancji odwoławczej.

Beata Górńska Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk Urszula Iwanowska